

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ UZAKTAN
EĞİTİM SÜREÇLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL
YETERLİLİKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe GÜL

**TRABZON
Ağustos, 2023**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ UZAKTAN
EĞİTİM SÜREÇLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL
YETERLİLİKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ayşe GÜL
ORCID: 0000 - 0003 - 4928 - 3956

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünce
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Şenay BAŞ
ORCID: 0000 - 0003 - 0074 - 0677

TRABZON
Ağustos, 2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Ayşe GÜL
01 / 08 / 2023

ÖN SÖZ

COVID-19 salgının yayılması ile birlikte birçok alanda yapılan çalışmalar salgının ilerlemesinin önüne geçmek adına bir süreliğine ertelenmiş veya alternatif yöntemler kullanılmıştır. Bu alanlardan biri ise eğitim öğretimdir. Ülkemizde 13 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın tespiti ile eğitim öğretime ara verilmiştir. Salgın hastalığın seyri tehlike gösterdiğinden eğitim öğretimde uzaktan eğitim uygulanmasına geçilmiştir. Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı üniversitelerde kendi bünyelerinde geliştirdikleri ve ya daha önce kullanmış oldukları uzaktan eğitim platformları ile eğitime devam etmek durumunda kalmışlardır.

Resim-iş öğretmeni yetiştiren fakülteler bu süreçte hem teorik hem uygulama derslerini salgın hastalık sebebiyle uzaktan eğitim platformlarında sürdürmüşlerdir. Diğer öğretmenlik alanlarında da zorunlu verilmekte olan pedagojik derslerin ve öğretmenlik uygulamalarının çevrimiçi yöntemler ile yapılması öğretmen adaylarının gerekli bilgi ve donanımına sahip olmaları açısından incelenmesi önemli görülmektedir. Bu sebeple Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının bu süreçte aldıkları uzaktan eğitim ile öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ulaşabilme durumlarının incelenmesi oldukça önemlidir.

“Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi” adlı tez çalışmamın konusunun belirlenmesinden itibaren tüm süreçler boyunca bilgi ve donanımıyla yolumu aydınlatan ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Şenay BAŞ’a üzerimdeki emeklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevgi, emek ve güvenlerini benden esirgemeyen değerli aileme bana sundukları her şey için minnettarım. Özellikle eğitim hayatımın başlamasından itibaren beni motive eden, destekleyen ilk öğretmenim canım ablam Dr. Öğr. Üyesi Serpil ASLAN’a en büyük teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezi 06.02.2023 tarihinde gerçekleşen depremde hayatını kaybeden canlarımıza ithaf ediyorum.

Ağustos, 2023

Ayşe GÜL

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlıkları	3
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1. 5. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2. 1. 1. Görsel Sanatlar.....	5
2. 1. 2. Görsel Sanatlar Öğretmenliği ve Mesleki Kimlik Süreci	5
2. 1. 2. 1. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Eğitimi.....	7
2. 1. 2. 2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	8
2. 1. 2. 3. Görsel Sanatlar Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri.....	14
2. 1. 3. Uzaktan Eğitim	17
2. 1. 3. 1. Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim	19
2. 1. 3. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçleri	20
2. 1. 4. İlgili Araştırmalar.....	21
2. 1. 4. 1. Görsel Sanatlar Eğitimi Alanında Uzaktan Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar	23
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	25
3. YÖNTEM.....	26
3. 1. Araştırma Modeli	26
3. 2. Araştırma Grubu	27
3. 3. Verilerin Toplanması	29
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	29
3. 3. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi	30

3. 3. 3. Akademisyenlerin Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Yapılan Mülakat.....	31
3. 3. 4. Veri Toplama Süreci	32
3. 4. Verilerin Analizi	32
4. BULGULAR.....	34
4. 1. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşılma Durumuna Yönelik Görüşleri	34
4. 1. 1. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Covid Pandemisi Döneminde Geçirdikleri Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri	34
4. 1. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının, Uzaktan Yürütülen Lisans Dersleri ile ÖMGY'ne Ulaşılma Durumuna Yönelik Görüşleri	38
4. 2. Akademisyenlerin, Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanat Öğretmen Adaylarının ÖMGY'ne Ulaşma Durumlarına Yönelik Görüşleri.....	41
4. 2. 1. Akademisyenlerin, COVID-19 Pandemi Döneminde Geçirdikleri Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri.....	41
4. 2. 2. Akademisyenlerin, Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecindeki Performanslarına Yönelik Görüşleri	42
4. 2. 3. Akademisyenlerin, Uzaktan Yürütülen Uygulama Ağırlıklı Atölye Derslerine Yönelik Değerlendirmeleri	43
4. 2. 4. Akademisyenlerin, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Yürütülen Lisans Dersleri ile ÖMGY'ne Ulaşabilmelerine Yönelik Değerlendirmeleri	43
4. 2. 5. Akademisyenlerin, Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştirme Eğitiminde Uzaktan Eğitim Yöntemine Yönelik Değerlendirmeleri.....	44
5. TARTIŞMA	45
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	51
6. 1. Sonuçlar	51
6. 2. Öneriler	52
6. 2. 1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler	52
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	52
7. KAYNAKLAR.....	54
8. EKLER.....	60
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	71

ÖZET

Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu araştırmanın temel amacı; COVID-19’da zorunlu eğitime geçen Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının süreç boyunca aldıkları eğitimin öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine ulaşabilme açısından değerlendirilmesinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda eş zamanlı karma araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesi Resim-iş Eğitimi Bölümünde öğrenim gören (69), bir dönem önce mezun (34) olan toplamda 103 öğretmen adayı ve farklı yerlerde görev yapan 5 akademisyen oluşturmaktadır. Veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen adaylarına anket uygulaması yapılırken akademisyenler ile mülakatlar yürütülmüştür. Yapılan anket ve görüşmeler 2021-2022 yılı eğitim öğretim döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen akademisyenlerden sürece yönelik sağlıklı verilerin toplanılması için uzaktan eğitim sürecinde eğitim vermiş olmalarına dikkat edilmiştir. Akademisyenler ile yapılan görüşmeler sesli kayıt altına alınarak içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın nicel bulguları olan öğretmen adaylarının argümanları ise IBM SPSS Statistics 22 programı ile CrossTab (Çapraz tablo) tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada, uzaktan eğitim ile görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine ulaşmaya yönelik olumsuz görüşte oldukları ve aldıkları akademik eğitim sürecinin kayıp olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarından ve akademisyenlerden alınan görüşlerin neticesinde çoğunluğun görsel sanatlar öğretmeni yetiştirilirken kullanılması gereken eğitim yönteminin yüz yüze eğitim olması gerektiği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda, ÖMGEY’ne ulaşmada sorunlar yaşanılmasından dolayı görsel sanatlar öğretmeni yetiştirilirken uygulama alanları için yüz yüze eğitimin tercih edilmesi gerektiği ancak çağdaş eğitim modeline göre hareket edilebilmesi açısından hibrit eğitime yönelik toplumsal bilinç oluşturulması ve gerekli çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğretmen Yetiştirme, Görsel Sanatlar (Resim-iş) Öğretmeni Adayı, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri

ABSTRACT

Evaluation of Visual Arts Teacher Candidates' Distance Education Processes in Terms of Teaching Profession General Competencies

The primary purpose of this research is; this study aims to examine the evaluation of visual arts teacher candidates who entered compulsory education during COVID-19 in terms of reaching the general qualifications of the teaching profession. For this purpose, a simultaneous mixed research design was used. The study group the research consists of 103 pre-service teachers (69), who graduated from the Department of Painting Education at Firat University (34), and five academicians working in different places. To collect data, interviews were conducted with academicians while conducting a questionnaire to teacher candidates prepared by the researcher. The survey and interviews were conducted in the 2021-2022 academic year. To collect healthy data about the process from the academicians included in the research, attention was paid to the fact that they gave training in the distance education process. Interviews with academics were recorded by voice and analyzed by content analysis. The arguments of the prospective teachers, who were the study's quantitative findings, were analyzed using the IBM SPSS Statistics 22 program and the CrossTab technique.

The research determined that the visual arts teacher candidates with distance education had a negative view of reaching the general qualifications of the teaching profession, and they thought that the academic education process they received needed to be revised. In addition, as a result of the opinions received from pre-service teachers and academicians, it was concluded that most of them thought that the education method that should be used while training visual arts teachers should be face-to-face education. As a result of this research, it has been concluded that face-to-face education should be preferred for the application areas while raising visual arts teachers due to the problems in reaching the ÖMGY, but to act according to the contemporary education model, social awareness should be created for hybrid education and necessary studies should be done.

Keywords: Distance Education, Teacher Training, Visual Arts (Painting) Teacher Candidate, General Competencies for Teaching Professio

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğretmen Yeterlikleri ve Alt Yeterlikleri	10
2.	Mesleki Bilgi Yeterlik Göstergeleri	10
3.	Mesleki Beceri Yeterlik Göstergeleri	10
4.	Mesleki Beceri Yeterlik Göstergeleri	11
5.	Mesleki Bilgi Alt Yeterlikleri.....	14
6.	Görsel Sanatlar Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri.....	16
7.	Uzaktan Eğitim İle İlgili yakın Tarihte Yapılan Güncel Çalışmalar	22
8.	Görsel Sanatlar Eğitimi Alanında Uzaktan Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	24
9.	Öğretmen Adaylarına Ait Karşılaştırmalı Demografik Özellikler Tablosu f(%).....	28
10.	Akademisyenlerin Demografik Özellikleri.....	29
11.	Görsel sanatlar öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri: f (%)	34
12.	Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitimde Sunulan Öğretim Süreçlerine Yönelik Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması: f (%)	35
13.	Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecindeki Kişisel Performans ve Başarılarına Yönelik Görüşlerinin Derslere Katılma Durumlarıyla Karşılaştırılması: f (%).....	36
14.	Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimleri İçin Tercih Ettikleri Eğitim Yöntemleriyle Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%).....	36
15.	Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitimde Akademik Eğitim Sürecini Kayıp Olarak Görme Durumları ile Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%)	37
16.	Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının, Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Betimsel Bulguları: f (%).....	38
17.	Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%)	40

KISALTMALAR LİSTESİ

AGSL	: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
GSL	: Güzel Sanatlar Lisesi
GSÖ	: Görsel Sanatlar Öğretmeni
GSÖA	: Görsel Sanatlar Öğretmen Adayı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖA	: Öğretmen Adayı
ÖMGY	: Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

COVID-19 Pandemisi dünyanın her yerinde eğitim-öğretim süreçlerinde doğrudan etkili olmuştur. Bu yüzden eğitim-öğretimin her kademesinde aksaklıklar yaşanmaması adına çevrimiçi eğitim yöntemleri yürütülmeye başlandı. Uzaktan eğitim alanında gerekli olan alt yapıya sahip olursa bile öğrenciler ve öğretmenler tarafından bu yeniliğe uyum sağlamakta sorunlar yaşanmıştır (Allen, Rowan & Singh, 2020). YÖK'e bağlı eğitim kurumları verdikleri eğitimleri uzaktan yürütme kararı alıp farklı çevrimiçi öğretim sistemleri ile devam etmektedir. Bu süreçte diğer alanlarda olduğu gibi zorunlu kısıtlamalardan dolayı uygulama faaliyetinde bulanamayan eğitim fakültesi öğretmen adayları, ilgili teorik derslerini ve uygulamalı olan eğitimlerin yanı sıra 4. Sınıf öğrencileri okul deneyimi (staj) çalışmalarını uzaktan eğitimle devam ettirmişlerdir.

Uzaktan eğitimin daha etkili kullanılabilmesi için bu platformun öğrenci ve eğitimci tarafından gerekli bilgilere sahip olunması oldukça önemlidir. Ancak pandeminin kısa bir zamanda etkisini arttırmasından dolayı sürece acil bir giriş yapılmıştır ve yapılması planlanan hazırlıklar gerçekleştirilememiştir (Söylemez, 2020). Pandemi öncesinde verilen gerekli eğitimler geleneksel ve çağdaş yöntemler ile birlikte akran etkileşimin aktif olduğu ortamlarda gerçekleşmekteydi. Eğitim hayatına giren bu yeni normalleşmenin hem eğitimci hem de eğitim alan birey açısından ilk etapta normal karşılanmadığı düşünülmektedir.

Pandemi sürecinin başlamış olmasıyla birlikte eğitim hayatında birtakım aksaklıklar yaşanmıştır. Bunlardan bazıları derslerin uzaktan yürütülüyor olması nedeniyle derslere katılım sağlayamayan dezavantajlı grupların olması, teknik aksaklıklar ve daha önce alt yaş gruplarında denenmemiş olan uzaktan eğitim formatına olan uzaklıktır. Yaşanan bu olumsuz süreçte ortaya çıkan aksaklıklardan bir diğeri ise eğitim fakültesi 4. sınıf öğrencisi olan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerini okul ortamından ve uygulamadan uzak bir şekilde eğitimlerini tamamlamaları olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen yetiştirmede öğretmen adayına okul kapsamında sosyal etkileşim fırsatları sunar (Walshaw, 2004). Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmen adaylarının YÖK'ün belirlediği lisans programı dâhilinde almış olduğu meslek ve alan bilgisi derslerini okullarda staj programı dâhilinde gerçekleştirip deneyim sağlamaları beklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının 2018 yılında yayınladığı yönergeye göre: Öğretmenlik uygulamaları programı öğretmenlerden beklenen kapsamlı bir dizi süreçten oluşur. Öğretmenlik uygulaması dersini alan bir öğrenciden öğretmenlik alanına uygun davranışların (planlama, inceleme, katılma, analiz vb.) sınıf ortamında deneyimlemesi ve istenilen düzeyde kazanılması beklenmektedir. Bu uygulama öğrenciye en az iki döneme ayrılarak verilir bunun sebebi olarak ise uygulama yeterliğini kazandırabilmek adına fazla zamana ihtiyaç duyulmasıdır (MEB, 2018). Aynı zamanda öğretmen

adayları mesleki yeterliliklere öğrenim gördükleri lisans eğitimi süresince aldıkları pedagojik ve alan dersleri ile ulaşabilmektedirler. Mesleki yeterlikler, MEB'in güncel olarak 2017 yılında yayımlanmış olduğu yeterlikler ekinde mevcuttur. Öğretmenlik alanlarının herhangi bir eğitim alan adayların sahip olması gerektiği genel kültür-genel yetenek, mesleki ve özel alan yeterlikleri yeterlikler göstergesinde açıkça belirtilmiştir. Bu süreçte yaşanan aksaklıklar neticesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik aldıkları bu derslerden edinecekleri bilgi ve becerilere ulaşmada da sorun yaşayacakları düşünülmektedir.

COVID-19 ile başlayan uzaktan eğitim süreci bazı gruplarda avantaj sağlarken bazı gruplarda dezavantajlı durumlara sebep olmuştur. Bu durumda uygulama ağırlıklı derslerin işlenmesi oldukça kısıtlanmıştır. MEB'e ve YÖK'e bağlı verilen eğitimlerde uygulama ağırlıklı olan görsel sanatlar eğitiminde teorik bilgi aktarımı olduğu kadar tasarım ağırlıklı atölye eğitimleri de verilmektedir. Bu süreçte görsel sanatlar öğretmeni adayları da uygulamadan uzak bir eğitim dönemi içerisinde faaliyet göstermişlerdir. Bu doğrultuda özellikle uygulama ağırlıklı lisans eğitimi gören görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde öğretmen yeterliliklerine ulaşma durumları alan uzmanlarını ve araştırmacıları düşündürmektedir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; COVID-19 pandemi süresince, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan yürütülen eğitim süreçlerinin ÖMGY'ne açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında aşağıda belirtilen iki ana ve onların altında belirtilen alt araştırma sorularına yanıt aranmıştır. Bunlar;

1. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde ÖMGY'ne ulaşılma durumuna yönelik görüşleri nelerdir?
 - Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının covid pandemisi döneminde geçirdikleri uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri nelerdir?
 - Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, uzaktan yürütülen lisans dersleri ile ÖMGY'ne ulaşılma durumuna yönelik görüşleri nelerdir?
2. Akademisyenlerin, uzaktan eğitim sürecinde görsel sanat öğretmeni adaylarının ÖMGY' ne ulaşılma durumlarına yönelik değerlendirmeleri nasıldır?
 - Akademisyenlerin, COVID-19 pandemi döneminde geçirdikleri uzaktan eğitim sürecine yönelik değerlendirmeleri nasıldır?
 - Akademisyenlerin, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki performanslarına yönelik değerlendirmeleri nasıldır?
 - Akademisyenlerin, uzaktan yürütülen uygulama ağırlıklı atölye derslerine yönelik değerlendirmeleri nasıldır?

- Akademisyenlerin, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan yürütülen lisans dersleri ile ÖMGY'ne ulaşabilmelerine yönelik değerlendirmeleri nasıldır?
- Akademisyenlerin, görsel sanatlar öğretmeni yetiştirme eğitiminde uzaktan eğitim yöntemine yönelik değerlendirmeleri nasıldır?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim süresince gerek uygulama gerek teorik alanda aldıkları eğitimin mesleki genel bilgi ve becerilere ulaşma konusunda durumun ortaya konması, kayıplara yol açıp açmadığının belirlenmesi ve değerlendirilmesi onların gelecekteki mesleklerine yönelik hazırbulunuşluklarında göstergesi olarak önemli görülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde, öğretmen yetiştirme de önemli görülen pedagojik yeterlikler bağlamı, uzaktan eğitimin alan yeterliliklerine ve öğretmenlik mesleğine yönelik becerilerine etkisi, uygulamalı dersler açısından uzaktan eğitimin uygunluğu, (Altan Aslan, 2021; Sezgin, 2021; Yurdakal & Susar, 2021) ve uzaktan eğitim sürecindeki sorunlar, uzaktan eğitimin devinimsel boyutta verimliliği (Erim, 2021; İmamoğlu & Siyimer İmamoğlu, 2020) gibi konuların üzerinde durulduğu çalışmalara ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin görsel sanatlar eğitiminin uygulanışına, genel yapısına ve sürecin görsel sanatlar bağlamında ki zorluğuna, sanatsal yaratım sürecinin olumsuz etkilenme durumu (Baş, Gül, Çopuroğlu, Baş & Ejderha, 2023; Buyurgan & Demirel, 2022; Çağlayan, 2021; Weber, 2022) bağlamında çalışmalarda yapıldığı ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda uzaktan eğitimin dezavantajları olduğu gibi avantajlarının da dikkat çekildiği, dijital yetkinliğe fayda sağladığı (Deniz, 2021; Tekin Karagöz & Mamur, 2022) sonucuna ulaşılan çalışmalar da yapılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın alanyazında uzaktan eğitim ile görsel sanatlar öğretmeni yetiştirmede uzaktan eğitim sürecinin öğretmen yeterliliklerine ulaşmadaki etkisine yönelik mevcut boşluğu dolduracağı söylenebilir. Çalışmadan elde edilebilecek bulgular ile gelecekte yapılması planlanan çalışmalar için konu alanlarının belirlenmesinde alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlıkları

1. Araştırmanın ilk bölümü Türkiye'nin Elazığ ili sınırları içerisinde, Fırat Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesinde Resim-iş Öğretmenliği alanında 2021-2022 eğitim öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 2. 3. 4. sınıfların yanı sıra 2020 ve 2021 mezun öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırmanın ikinci bölümü Türkiye'nin 5 farklı üniversitesinin eğitim fakültelerinde Resim-iş eğitimi alanında öğretim sağlayan 5 ayrı akademisyenden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

3. Araştırmada yöneltilen sorulara akademisyenler ve öğretmen adayları tarafından verilen yanıtlar Covid-19 sürecinde geçirmiş oldukları öğrenim sürecine yönelik deneyimleri ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma için hazırlanan görüşme formu ve 5’li likert tipi sorular, araştırmanın amacına ve yöntemine uygun hazırlandığı; araştırmada uygulanan ankete katılımcılar tarafından doğru ve objektif yanıtlar verildiği varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikler: Öğretmenlik mesleği yeterlikleri öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için sahip olması gereken donanımların bütünü olarak ifade edilmektedir (MEB, 2017).

Covid-19 Pandemisi: 2019’un Aralık ayında Çin’de yayılmaya başlayan CIVID-19, DSÖ tarafından 11 Mart’ta “pandemi” olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020).

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim, eğitimcinin ve öğrencinin farklı yerlerde olduğu zaman kullanılan çevrimiçi ya da çevrimdışı gerçekleşen bir eğitim yöntemi olarak ifade edilebilir (Kaçan & Gelen, 2020).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu çalışmada öğretmen adaylarının geçirdikleri uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik mesleği yeterliklerine ne düzeyde ulaşabildiklerinin incelenmesi planlanmaktadır. Bu nedenle tezin bu bölümünde Görsel sanatlar ve eğitimi hakkında genel bilgiler verilerek bu alan ile ilgili öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, uzaktan eğitim ve Covid-19 süreci ile ilişkili alanyazın sunulmuştur.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde; araştırma konusu ve amacı ile bağlantılı olarak görsel sanatlar, görsel sanatlar öğretmenliği, öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve uzaktan eğitim ile ilgili literatürde bulunan çalışmalar incelenip tanımlar hakkında bilgi verilmiştir.

2. 1. 1. Görsel Sanatlar

Önceki zamanlarda Resim-iş olarak adlandırılan görsel sanatlar günümüzde kullandığımız haliyle sadece resim eğitime yönelik olmayan üç boyutlu (heykel, seramik) alanlarını da kapsadığından “Görsel Sanatlar” ismi yaygınlaşmıştır (Ertürk, 2013). Görsel sanatların gelişmesi ile bu alana özgü farklı disiplinler de (Heykel, fotoğrafçılık, resim vb.) gelişim açısından etkilenmiştir. Popüler sanat olarak tanımlanan afişler, grafitiler vb. çalışmalar ile farklı disiplinlerin oluşmasıyla da sanatın günlük hayata girdiği görülmüştür (Gökay, 2003). Görsel sanatlar birden fazla disiplini (resim, endüstri tasarımı, heykel, seramik vb.) bünyesinde barındıran kapsamlı bir çerçeveye sahiptir (Aktaş Kuruçay, 2018).

Görsel sanatlar öğretim programının özel amaçlarına göre bireylerde bu alana yönelik okuryazarlık, estetik ve algının olması gerektiği bunun yanı sıra bu bireyler beceri ve materyal kullanımını etkili şekilde kullanabilen ilgili meslekler hakkında bilgi sahibi olan uygulamaya istekli bireylerdir (MEB, 2018).

Görsel sanatlar eskiden günümüze kadar geçen süre içerisinde insan hayatının içerisinde yer almaktadır. Bu sebeple insan hayatının hemen hemen her alanında kendinden söz ettiren görsel sanatların gerek estetik açıdan gerek ihtiyaç açısından oldukça önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.

2. 1. 2. Görsel Sanatlar Öğretmenliği ve Mesleki Kimlik Süreci

Görsel sanatlar öğretmeni bu alana özgü herhangi bir alanda eğitim alıp bu alanda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalıdır. Görsel sanatlar öğretmeni bilgilerini güncellemeye öğrenmeye istekli olmalıdır. Verdikleri sanat eğitimiyle öğrencilere bireyin kendisinin farkına varmasını, sanatın

evrensel bir dil olduğunu ve nesnel dünyayı anlayabileceklerini aktarmalıdır (Kalyoncu & Süzen, 2010). Görsel sanatlar eğitimcileri yalnızca sanat ve estetik alanında değil sanata dair tüm öğrenme alanlarına katkıda bulunurlar (Visual Arts, 2018).

Sanat eğitimcileri, sanatın oluşumunu ve geçmiş tarihini aktarmanın yanı sıra bireylerin kendi sanatlarını oluşturabilmelerine olanak sağlamaktadır. Sanat eğitimcisinden beklenen performans alanını sevmeli ve sevdirmeli aynı zamanda sanatsal duyarlılık oluşturmak için çalışmasıdır (Kara, 2020).

Görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim-öğretim bünyesinde oldukça önemli bir yere sahip oldukları düşünülmektedir. Öğretmenlerin temel alan bilgisinin yanı sıra pedagojik bilgiye de sahip olmaları beklenmektedir. Gerek eğitim fakültelerinden gerekse güzel sanatlar fakültelerinden mezun olan öğretmen ve sanatçı adaylarının aldıkları eğitim sonrasında bu eğitim bilgisinin sağlıklı bir şekilde aktarılması için mesleğe karşı olumlu ve ciddi bir tutum sergilemeleri gerekmektedir. Eğitim fakültelerinde verilen eğitimle yetiştirilen resim iş öğretmenleri; sanat eğitiminin önemini, gerekliliğini ve alan yeterliliğini karşılayabilmelidirler. Aynı zamanda görsel sanatlar öğretmenin konu alanına uygun materyal tasarlayıp geliştirebiliyor olması, okul içerisinde düzenlenen kültürel etkinliklere çeşitli katkılarda bulunması beklenmektedir.

Görsel sanatlar öğretmeni diğer branşlarda olduğu gibi eğitim alan bilgisinde ve özel alan bilgisine yeteri derecede hâkim olmalıdır. MEB'in yayımlamış olduğu görsel sanatlar öğretmenliği alan yeterliliklerine göre görsel sanatlar öğretmenlerinin göstermesi gereken bazı yetkinlikler şunlardır: Öğretim programları çerçevesinde yapılacak olan görsel sanat çalışmalarına yönelik öğrencilerin ilgisi arttırabilmelidir. Öğretim sürecini öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına ve stillerine göre planlayabilmeli ve çok yönlü öğrenme ortamları düzenleyebilmelidir. Öğretmenlerin önceden belirlenmiş olan programlara yönelik güncel ve öğrenci seviyesine uygun ders materyalleri hazırlayıp öğrencilere bu konuda örnek olmaları beklenmektedir. Eğitim verilen bu ders ile öğrencilerin yaratıcılıklarına, bireysel farklılıklarına ve öz değerlendirmelerine yönelik elde edilecek olan olumlu sonuçlar için veliler ile işbirliği yapılmalıdır. Aynı zamanda çeşitli bayram ve törenler için öğrenciler arasında işbirliği sağlayıp uygun materyaller hazırlanmasında katkıda bulunup bu ortamların oluşmasına ön ayak olmalıdır.

Sanat eğitimi, kişilerin kendilerini ruhsal ve duygusal olarak ifade edebildiği aynı zamanda yaratıcılığın ön planda olduğu ve her öğrencinin kendi ilgi-yeteneği paralelinde performans gösterdiği ve bu performans dâhilinde yönlendirildiği bir eğitim türüdür. Sanat eğitimi farklı açılardan ele alınmıştır. Bunlar; psikolojik, ekonomik ve politik gibi sıralanabilir (Alakuş, 2003). Farklı alanlarda da etkisini gösterebilen sanat eğitimi, öğrencilerin sorumluluk sahibi olmalarına yönelik etkisinin yanı sıra onların işbirliği içinde çalışmalarına ve öğrenmeye karşı olan isteklerinin olumlu yönde katkı sağladığı düşünülmektedir.

Verilmesi düşünülen sanat eğitiminin bu alanda eğitim görmüş yetkin kişiler tarafından yürütülmesi ulaşılmaması ön görülen kazanımlara ulaşılabilirliği kolaylaştırmaktadır. Bu sanat eğitimi ile bireylerin farklı ve özgün ürünler ortaya koyabilmesinin yanı sıra bu değerleri gelecek nesillere aktarabilen eğitimcilerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Sanat eğitimi için önemli görülen unsurların en başında öğretmen gelmektedir. Sanat eğitimi verecek olan eğitimcinin almış olduğu eğitimin niteliğine göre verdiği sanat eğitiminin niteliği de yaklaşık değerlerde olabileceği düşünülmektedir. Sanat eğitimi ülkemizde eski bir geçmişe sahip olduğundan sanat eğitimcisi yetiştirmenin de tarihi buna paralellik sağlamaktadır. Batılı anlamda yapılan sanat eğitimi çalışmaları 1908 yılı meşrutiyet hareketleri ile başlamıştır. 1927 yılında açılan ‘Resim Öğretmenliği Kursu’ sanat eğitimcisi yetiştirmenin en önemli adımlarından birisi olmaktadır.

1926 yılında açılan Gazi Orta Muallim Mektebi içerisinde 1932 yılında İsmail Hakkı Tonguç’un öncülüğünde açılan Resim-iş bölümü ile ülkemizde resim-iş öğretmeni yetiştiren ilk kurum çalışmalara başlamıştır (Telli, 1990). Cumhuriyetin ilk yıllarında da sanat eğitimi alanında ki bu hareketlilik devam etmiştir. Avrupa’ya eğitim almak için uzmanlar gönderilmiştir (Altınkurt, 2005).

Atatürk’ün ölümünden sonra yaşanan İkinci Dünya savaşı birçok alanda çalışma yapılmasına engel olmuştur. Bu alanlardan biri de gelişmekte olan sanat eğitimi ve sanat eğitimcisi yetiştirmedir. Sürecin devamında yapılan çalışmalar ile öğretmen yetiştirme alanında köy enstitüleri açılmıştır ancak dönem içerisindeki yaşanan siyasi olaylardan dolayı 1947 yılında kapatılmıştır.

Resim-iş öğretmeni açığının kapatılmasına yönelik öğretmen okullarında öğrenim gören yetenekli öğrenciler bu alandaki resim-iş seminerlerine katılmışlardır (Özsoy, 2003). Zaman içerisinde gerek eğitim verilen yerler olarak gerek eğitim yöntemi olarak çeşitli değişikliklere maruz kalan öğretmen yetiştiren kurumlar 1982 yılına kadar 3 yıl eğitim verirken 11. Milli Eğitim Şurası’nda alınan kararlar sonrasında öğretmen yetiştiren kurumların eğitim süresi 4 yıl olmuştur. Aynı zamanda MEB’e bağlı olan bu öğretmen yetiştirme kurumları daha sonra YÖK’e bağlanmıştır.

Günümüz Türkiye’sinde sanat eğitimcisi yetiştirme adına üniversitelerin Güzel Sanatlar Resim-iş Eğitimi bölümlerinde alan bilgisi ve pedagojik eğitimler verilmektedir. Resim iş eğitimi bölümünden mezun olan ve Güzel sanatlar fakültelerinden mezun olup pedagojik formasyon alan öğrenciler Kamu Personel Seçme Sınavından yeterli puanı aldıkları durumunda atanmaya hak kazanıp MEB’te Görsel Sanatlar öğretmeni olarak göreve başlayabilmektedir.

2. 1. 2. 1. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Eğitimi

Üniversitelerin bünyelerindeki resim-iş eğitimi bölümündeki öğrenciler özel yetenek sınavlarına tabii tutularak seçilip yerleştirilmektedir. Lise eğitimi döneminde bu alana ilgi duyan öğrenciler Güzel Sanatlar Liselerini tercih edip resim alanında eğitim almaktadır. GSL’den mezun olan öğrenciler resim alanına yönelik sanat tarihi ve eğitimi alanında öğrenim görmektedirler. Aynı

zamanda diğer lise türlerinden mezun olan öğrencilerde çeşitli kurs ve eğitimler alarak özel yetenek sınavlarına girebilmektedirler. Özel yetenek sınavlarında başarılı olan öğrenciler Resim-iş eğitimi alanında lisans eğitimi almaktadırlar.

Lisans eğitiminde eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenler sanat eğitimi tarihi, eğitim bilimleri ve çeşitli atölye alan derslerini 8 yarıyıl döneminde almaktadırlar. Bu dersler arasında; yabancı dil, Türk dili, bilişim teknolojileri, eğitim felsefesi, görsel sanatlar öğretimi, özel eğitim ve öğretmenlik uygulaması da bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinin dışında mezun olup pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde eğitim fakültelerindeki pedagojik derslerin aksine sanat tarihi ve çeşitli alan bilgili dersleri verilmektedir. Bu dersler arasında; Sanat felsefesi, mitoloji, güncel sanat ve fotoğrafçılık dersleri bulunmaktadır. Lisans eğitiminde verilen bu dersler farklı üniversite bünyelerinde değişkenlik gösterebilmektedir.

Öğretmenlerden gösterilmesi beklenen performans ve niteliklerin çeşitlenmesi ile bu sınavın amacı istenilen niteliklere en çok sahip olan öğretmenlerin mesleğe geçebilmesidir (Atav & Sönmez, 2013). Nitekim göreve başlayacak olan öğretmenlerin belirli alanlarda belirli düzeyde bilgi sahibi olması gerektiği öngörülmektedir.

Öğretmen yetiştirmede nitelik sahibi olunmasının en önemli özelliği alan bilgisine sahip olunmasıdır. İlgili alanlardan mezun olan öğretmenlerin resim-iş eğitiminde ki tüm bilgilerinin almış oldukları eğitim programlarına borçlu oldukları söylenebilir (Ayaydın, 2013).

2. 1. 2. 2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Her meslek grubunun görevini en iyi şekilde yerine getirebilme açısından esas alınan bireysel ve kurumsal donanımlar bulunmaktadır. Meslekler açısından sahip olunması gereken donanımlar meslek türlerinin karakteristik özelliklerini ortaya koymaktadır. Günümüzde çoğu meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinden de beklenen standartlar benzerlik göstermektedir. Bir öğretmenin kendi alanında çağdaş çalışmalara ayak uydurabilmesi, alanına katkı sağlayabilmesi, yaratıcı olabilmesi ve yüksek iletişim becerilerine sahip olması vb. özelliklerin gösterilmesi beklenen donanımların belirleyicisi olduğu düşünülmektedir.

Eğitim kurumları bireylere toplumsal ve kültürel değerleri kazandırmasının yanı sıra bireylerin aldıkları eğitim alanında da topluma katkı sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu eğitim kurumlarında gerçekleşen eğitim-öğretim süreçlerinde önemli unsurlardan biri de öğretmendir. Eğitimlerin gerçekleştiği okulların, şehirlerin ve bölgelerin imkânlarının ne kadar kısıtlayıcı ya da ne kadar iyi özelliklere sahip olmasına bakmaksızın eğitimi veren öğretmenin sahip olduğu mesleki bilgi ve donanım göz önünde bulundurulmalıdır. İmkânların çok iyi olması verilen eğitiminde bu özelliğin paralelinde olduğunu göstermemektedir. Bu durumda öğretmenlik bilgisinin son derece önemli olduğu bilinmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin nitelik ve yeterliklerini belirleme ve geliştirmede yetki sahibi olan kurum MEB'tir (Şen, 2019). MEB öğretmen yeterliğini, öğretmenlerin mesleklerini tam anlamıyla yapabilmeleri ve mesleklerinin gereğini yerine getirebilmek adına sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlamaktadır (MEB, 2017). Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin arttırılması, öğretmenlerin mesleklerine yönelik hazırlanan yeterliklerin belirlenmesi, uygulanması ve geliştirebilir olması bu yeterliklerin öğretmenlere kazandırılması iste sağlanmaktadır (MEB, 2006). Öğretmenlerin sınıf içerisinde ki genel konumu ve öğrenciler ile sürekli bir etkileşim içerisinde olduğu göz önünde tutularak çağdaş eğitim sisteminde tercih edilen öğretmen profili alanına hâkim, kendini geliştirebilen ve mesleğinin gereğini yerine getirebilen aynı zamanda bunları rahatlıkla aktarabilen bireyler olmasına önem gösterilmiştir.

Öğretmenlerde aranan bu niteliklerin yükselmesinde ve eğitim alanında yetkin öğretmenler yetiştirmede önemli bir paya sahip olan eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarına sekiz yarıyıl içerisinde özel alan eğitimi, genel kültür ve pedagojik formasyon dersleri verilmektedir. Öğretmen adaylarının bu üç farklı alanın yalnızca herhangi birinde bilgi sahibi olması asla yeterli değildir. Mesleğe başlamış olan bir öğretmenin yeteri kadar genel kültür, pedagojik ve özel alan eğitimi bilgisi olması gerekmektedir.

Öğretmenlik yeterlikleri ile ilgili yapılan resmi çalışmalara 1998 yılında başlanmıştır. En önemli somut çalışma ise öğretmenlik mesleği alanında yetkiye sahip olan MEB'in 1999'da çıkarmış olduğu "Öğretmenlik Yeterlilikleri" adlı belgedir. Bu çalışmaların devamında 2002 yılında çıkan karar ile öğretmen yeterlikleri eğitime-öğretme, genel kültür ve özel alan becerileri olmak üzere üç başlık altında hazırlanmıştır. Yeterlikler üzerine yapılan çalışmalar belirlenmekle kalmayıp çağdaş eğitimin ihtiyaçlarına yönelik devam etmiştir.

Yapılan çalışmaların devamında öğretmen yeterliklerinin Avrupa Birliği ülkeleriyle ortak bir anlayış çerçevesinde yeniden belirlenmesi amaçlanmıştır. Ortak bir uyumun sağlanması adına gerekli katılımcılar ile çalıştaylar ve pilot uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların sonucunda 6 ana yeterlik alanı, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan öğretmenlik mesleği genel yeterlikler belirlenmiştir. Hazırlanan 6 ana yeterlikler şunlardır; öğrenciyi tanıma, kişisel ve mesleki gelişim, öğrenme ve öğretme süreci, program ve içerik bilgisi, okul-aile ve toplum ilişkileri, gelişimi izleme-değerlendirme (MEB, 2017).

Yapılan çalışmalar sonrasında hazırlanan genel mesleki yeterliklerin yanı sıra öğretmenlerin kendi alanlarındaki yeterliklere yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlar mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olmak üzere üç ana yeterlilik 11 alt yeterlilik ve 65 performans göstergesinden oluşan yeterlikler bütünüdür (MEB, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen söz konusu olan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri" Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen söz konusu olan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri" Tablo 1'de yer almaktadır (MEB, 2017).

Tablo 1. Öğretmen Yeterlikleri ve Alt Yeterlikleri

A- Mesleki Bilgi	B- Mesleki Beceri	C- Tutum ve Değerler
A1. Alan Bilgisi	B1. Eğitim Öğretimi planlama	C1. Milli, Manevi ve Evrensel Değerler
A2. Alan Eğitimi Bilgisi	B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma	C2. Öğrenciye Yaklaşım
A3. Mevzuat Bilgisi	B3. Öğrenme ve Öğretme Sürecini Yönelme	C3. İletişim ve İş Birliği
	B4. Ölçme ve Değerlendirme	C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim

“Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” başlığı adı altında oluşturulan bu tabloda öğretmen yeterlikleri ve alt yeterlik alanlarına yer verilmiştir. “Mesleki Bilgi Yeterlik Göstergeleri” başlığı altında oluşturulan Tablo 2’de de öğretmenlik mesleğinde ki bilgi yeterlik göstergelerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Mesleki Bilgi Yeterlik Göstergeleri (MEB, 2017)

A1. Alan bilgisi	A1.1. Alanı ile ilgili konu ve kavramları analiz eder.
	A1.2. Alanındaki temel kuram ve yaklaşımların alanına yansımalarını yorumlar.
	A1.3. Alanı ile ilgili temel bilgi ve veri kaynaklarını sınıflandırır.
	A1.4. Alanına ilişkin temel araştırma yöntem ve tekniklerini sınıflandırır.
	A1.5. Milli ve manevi değerlerin alanına yansımalarını yorumlar.
A2. Alan eğitimi bilgisi	A2.1. Alanının öğretim programını tüm öğeleriyle açıklar.
	A2.2. Alanının öğretim programını, ilgili diğer öğretim programları ile ilişkilendirir.
	A2.3. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine ilişkin bilgisini öğretim süreçleri ile ilişkilendirir.
	A2.4. Alanın öğretiminde kullanılabilecek farklı strateji, yöntem ve teknikleri karşılaştırır.
	A2.5. Alanının öğretim süreçlerinde kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme yöntemlerini karşılaştırır.
	A2.6. Alanının öğretiminde milli ve manevi değerlerden nasıl yararlanacağına karar verir.
A3. Mevzuat bilgisi	A3.1. Vatandaş olarak bireysel hak ve sorumlulukları açıklar.
	A3.2. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının içeriğini açıklar.
	A3.3. Atatürk’ün eğitim sistemimize katkılarını değerlendirir.
	A3.4. Öğretmenlik mesleğini ilgilendiren mevzuatı açıklar.
	A3.5. Eğitim paydaşlarının hak ve sorumluluklarını ayırt eder.

Tablo 3. Mesleki Beceri Yeterlik Göstergeleri (MEB, 2017)

B1. Eğitim öğretimi planlama	B1.1. Planlarını alanının öğretim programına uygun olarak hazırlar.
	B1.2. Öğretim sürecini çevresel şartları, maliyeti ve zamanı dikkate alarak planlar.
	B1.3. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve sosyokültürel özelliklerini dikkate alarak esnek öğretim planı hazırlar.
	B1.4. Öğretim sürecini planlarken milli ve manevi değerleri dikkate alır.

Tablo 3'ün devamı

B2. Öğrenme ortamları oluşturma	B2.1. Sağlıklı, güvenli ve estetik öğrenme ortamları düzenler.
	B2.2. Kazanımlara uygun öğretim materyalleri hazırlar.
	B2.3. Öğrenme ortamlarını dersin kazanımlarına göre düzenler.
	B2.4. Öğrenme ortamlarını dersin kazanımlarına göre düzenler.
	B2.5. Öğrencilerle etkili iletişim kurabileceği demokratik öğrenme ortamları hazırlar.
	B2.6. Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirici öğrenme ortamları hazırlar.
	B2.7. Öğrencilerin milli ve manevi değerleri içselleştirmesine katkıda bulunacak öğrenme ortamları oluşturur.
B3. Öğretme ve öğrenme sürecini yönetme	B3.1. Alanının eğitim ve öğretimi için gerekli olan becerileri sergiler.
	B3.2. Öğretme ve öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanır.
	B3.3. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını sağlar.
	B3.4. Derslerini öğrencilerin günlük yaşamlarıyla ilişkilendirir.
	B3.5. Öğretme ve öğrenme sürecini yürütürken, özel gereksinimleri olan öğrencileri dikkate alır.
	B3.6. Uygulamalarında, çalıştığı çevrenin doğal, kültürel ve sosyoekonomik özelliklerini dikkate alır.
	B3.7. Öğrencilerin derslerde analitik düşüncelerine yönelik etkinlikler hazırlar.
	B3.8. Eğitim öğretim faaliyetlerinde ilgili kişi, kurum, kuruluş ve meslektaşları ile iş birliği yapar.
	B3.9. Öğretme ve öğrenme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
	B3.10. Öğretme ve öğrenme sürecinde uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanarak etkili öğrenmeyi gerçekleştirir.
	B3.11. Öğretme ve öğrenme sürecinde uygun araç, gereç ve materyalleri etkin kullanır.
	B3.12. Sınıfta istenmeyen davranış ve durumlarla etkin ve yapıcı bir şekilde baş eder.

Tablo 4. Mesleki Beceri Yeterlik Göstergeleri (MEB, 2017)

B4. Ölçme ve değerlendirme	B4.1. Alanına ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun ölçme ve değerlendirme araçları hazırlar ve kullanır.
	B4.2. Ölçme ve değerlendirmede süreç ve sonuç odaklı yöntemler kullanır.
	B4.3. Ölçme ve değerlendirmeyi objektif ve adil olarak yapar.
	B4.4. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilere ve diğer paydaşlara doğru ve yapıcı geribildirimler verir.
	B4.5. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme ve öğrenme süreçlerini yeniden düzenler.

MEB'in belirlemiş olduğu yeterlik alanları ve bu alanlar içerisinde yer alan genel yeterliklerin bulunduğu Tablo 4'te; öğretmenlerin yetiştirilmesinde önemli rol oynayan eğitim fakültelerinde verilen eğitimlerin konu alanlarına ve programlarına, mesleğe geçebilmeleri için yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavlarında ki soruların konu dağılımlarının ve öğretmenlerin kendilerini

öğretmenlik mesleği alanında geliştirmeleri gereken yönlerinin belirlenmesinde dikkate alınması gereken bir çalışma olarak gösterilebilmektedir.

Ergün ve diğerlerine göre (2018):

“Farklı dönemlerde öngörülen yeterlikler arasındaki ortak özelliklerin öğretmenlerin hangi branştan olursa olsun program okur-yazarlığına, konu alan bilgisine, öğretimi planlama becerisine, dersle ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumları öğrencilere kazandırmaya yönelik öğretim yöntem ve tekniklerine, tekno-pedagojik yeterliğe, sınıf yönetimi becerisine, sözlü ve sözsüz iletişim becerisine, ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanma becerisine ve bütün bu becerilere yönelik ayrıntılı özelliklere vurgu yaptığı görülmektedir” (s. 113).

Eğitim-öğretimi sağlayan öğretmenlerin niteliklerinin iyi olması uygulanan eğitim sisteminin başarısını da ortaya koymaktadır (Büyükkaragöz & Kesici, 1998). Yeterlikler, öğretmen yetiştirme açısından önemli bir kaynak olmasının yanı sıra çeşitli kuruluşlar (kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, sendikalar vb.) ile birlikte hareket edilebilmesi için önemli bir noktada yer almaktadır. Sağlanan eşgüdüm ile birbirini destekleyen yeterliklerin bütüncül bir yapıda olup çalıştığı görülecektir (MEB, 2017).

Öğretmen yetiştirme kurumlarında verilen eğitimin ve bu eğitimlerin geliştirme süreçlerinde Tablo 1’de gösterilen yeterliklerin kullanılacağı farklı alanlar bulunmaktadır. Öğretmenlik yeterlikleri hizmet öncesi öğretmen yetiştirme alanında akademik derslerin içeriklerinin düzenlenmesinde ve öğretmenlik uygulamasının uygulanmasında referans alınmaktadır. Aynı zamanda diğer kullanım alanları arasında öğretmen istihdamı ve öğretmen yetiştirme gösterilebilir. Kullanım alanlarına göre genel yeterliklerin öğretmenlik mesleğinin geliştirmesini ve bu eğitimden alınacak olan verimin kaliteli olmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Toplumun sağlıklı bir değişim ve gelişim gösterebilmesi için olanakların sağlanabilmesi açısından okullar oldukça önem bir yer tutmaktadır. Okullarda verilen eğitimlerin niteliğinin artması yönünde eğitimden alınan değerlendirme sonuçları da buna paralel olarak pozitif bir eğilim gösterebilmektedir. Niteliğin pozitif değerde artması için okullarda görev yapan öğretmenlerin yetiştirildiği kurumların bu alanda yaptıkları çalışmalar önem arz etmektedir. Belirlenen öğretmenlik yeterliklerine göre üniversitelerin eğitim fakültelerinde uygulanan programlardaki dersler ve içerikleri yeterliklere uygun hazırlanıp uygulanmaktadır.

Öğretmen istihdamı ve adaylık yetiştirme süreçlerinde büyük bir sorumluluk alan öğretmen yetiştirme kurumlarından mezun olan öğretmen adayları MEB’te öğretmen olarak istihdam edebilmeleri için kamu personeli seçme sınavı sınavından başarı elde etmeleri gerekmektedir. Bu sınavlardan başarı elde eden öğretmen adaylarına bir sonraki aşamada ise adaylık yetiştirme sürecinde yeterliklere uygun çeşitli çalışmalar, eğitimler ve sınavlar uygulanarak öğretmenlik mesleğini yapabilme yeterliğine sahip olabilecekleri düşünülmektedir.

Eğitim kalitesinin artırılması kendini geliştirebilen, nitelikli, toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilen ve öğrencilere rol model olabilen bireyler ile mümkündür. Bu konudaki belirleyici rolü ise öğretmen yeterlikleri karşılamalıdır (Buldu, 2014). Öğretmenler, kendilerine ait olan eğitim programını hazırlanan mevzuata uygun planlama, uygulama ve rehberlik etmekle sorumludurlar (Serin, 2018).

Bir diğer kullanım alanlarından biri olan öz değerlendirme, bireyin kendini farklı açılardan değerlendirmesinin yanı sıra bir öğretmenin mesleki açıdan kendini değerlendirip, eksikliklerini belirlemesi ve bu yönlerde kendini gerçekleştirmesi özellikle öğretmenlik mesleği açısından oldukça önemlidir. Bu öz değerlendirme yapılırken MEB'in yayımlamış olduğu yeterliklerden yola çıkıp öğretmenin kendini ve etrafındaki meslektaşlarını yeterlikler açısından değerlendirip eksiklerin tanımlanmasına aynı zamanda giderilmesinde fayda sağlayabilmektedir. Öğretmenlerin bu öz değerlendirme yapmanın dışında performans değerlendirmesi yapmaları da oldukça önemlidir. Bireyin yaptığı çalışmaların analiz edilmesi ve başarı düzeyinin belirlenmesi öğretmen yeterliklerinin standart ölçüsüne ne kadar yaklaşıldığının geribildirimine ulaşmayı sağlamaktadır. Elde edilen bu geribildirimler sayesinde öğretmenlerin uygulamış oldukları yöntemlerin değerlendirilmesi ve onların bu alanda ödüllendirilmelerinde önemli bir yere sahiptir. Diğer kullanım alanlarında olduğu gibi referans alınan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, yapılan öğretmen performans değerlendirmelerinin yapılmasında ve sürekli mesleki gelişim alanlarında da referans alınmaktadır.

Mevzuata göre hazırlanan genel yeterlikler, öğretmen performanslarının değerlendirilmesi ve geliştirilebilmesi açısından rehber niteliğindedir (MEB, 2017). Son yıllarda yaşanan gelişmeler ile eğitim teknolojisinde tekno-pedagojik yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Bu açıdan öğretmen adaylarının seçiminde, hizmet öncesi ve sonrasında verilen eğitimlerde yeterlikler dikkate alınmalıdır (Ergün vd., 2018, s. 113).

Diğer kullanım alanlarından biri olan sürekli mesleki gelişim alanında, öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının belirlenmesi ve bu alanda çalışmalar yapılabilmesi içinde öğretmenlik yeterlikleri örnek alınmaktadır. Değişen ve gelişmekte olan dünyamızda bu durumda etkilenen en önemli alanlardan biri de eğitimidir. Eğitimlerin gerçekleştiği kurumlarda, okullarda vb. yerlerde değişen şartlara uyum sağlayabilmek, olabildiğince verimli bir eğitim süreci gerçekleştirebilmek adına öğretmenlere hizmet içi eğitim programları uygulanmaktadır.

Ergün ve diğerlerine göre (2018) “Hizmet içi eğitim bireyler genel olarak iş başındayken, aktif görevdeyken yapılan, yapılması gereken eğitimi vurgulamaktır” (s. 362). Öğretmenlerin mesleğine başlamasından sonra yaşanabilecek olan performans düşüklüğü ve ya kalite artırılması adına başvurulması gereken yer hizmet içi eğitimidir. Hizmet içi eğitim, bireylerin mesleğinin gereğine uygun devamlı olarak yetiştirme-yetiştirilme sistemidir (Uçar, 2005).

Verilen hizmet içi eğitimler ile öğretmenlerin eğitim alanındaki ihtiyaçlarının ne olduğunu ortaya koymak ve bu ihtiyaçların giderilmesine olanak sağlanmaktadır. MEB tarafınca sağlanan bu hizmet ile her öğretmen kendi ihtiyaçları doğrultusunda eğitimler alarak eksik yönlerini kapatıp bu yönlerini güçlendirerek daha faydalı olma imkânına sahip olma desteğini bulmaktadır. Böylelikle öğretmenlik mesleği genel yeterlikler açısından belirlenen kullanım alanları ve bu alanlarda yapılan çalışmalar öğretmenlik mesleği açısından oldukça önem arz ettiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleği genel yeterlikler açısından hazırlanan kitapçıkta belirlenen alanların uygulanan çağdaş eğitimin ihtiyaç duyulduğu noktalarda güncellenip geliştirilmesine açık olduğu MEB tarafınca belirlenmiştir.

2. 1. 2. 3. Görsel Sanatlar Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri

Öğretmenlik mesleğinin en önemli yol göstericisi olan öğretmen yeterliklerinin öğretmen yetiştirme bakımından önemi göz önünde bulundurularak uygulandığı bilinmektedir. Diğer öğretmenlik alanlarında olduğu gibi görsel sanatlar öğretmenlerinin de sahip olması gerektiği bazı yeterlikler belirlenmiştir. “Görsel sanatlar öğretmeni mesleki yeterliklerini, öğretmenin belirli bir durumda verimli bir şekilde hareket etmesine izin veren bilgi, beceri ve tutumların dinamik bir bileşimi olarak tanımlayabiliriz” (Özsoy, 2022). Bu sebeple MEB tarafınca ataması yapılan görsel sanatlar öğretmenlerinin nitelikli ve yetkin olması ile birlikte görsel sanatlar dersi öğretimi için belirlenen genel ve özel alan yeterliklerine sahip olması gerektiği ön görülmektedir.

MEB tarafından hazırlanan genel yeterliklerin her öğretmenin sahip olması gerektiği özellikleri gösterirken, özel alan yeterlikleri ise branşlara göre farklılık göstermektedir. Özel alan yeterliklerin gelişimi için gerekli çalışmalar 2004 yılında MEB, personellerinin, uluslararası uzmanların ve 16 branştan öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (MEB, 2008). Öğretmenlik özel alan yeterlikleri belirlenirken içerisinde görsel sanatlar öğretmenliğinin de bulunduğu 17 farklı branşın özel alan yeterlikleri belirlenmiştir. MEB’in yayınlamış olduğu öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin gösterildiği tablo 2’den görüldüğü üzere özel alan yeterlik maddeleri A1, A2, A3 düzeyi olmak üzere belirtilmiştir.

Tablo 5. Mesleki Bilgi Alt Yeterlikleri (MEB, 2017)

A1. Alan bilgisi	Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.
A2. Alan eğitimi bilgisi	Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.
A3. Mevzuat bilgisi	Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.

Belirlenen düzeylerdeki performans göstergelerine uygun davranan öğretmenlerin alanında yapacağı çalışmaların ve vereceği eğitimlerin bu alanda fayda sağlayacağı ön görülmektedir.

Ülkemizde, öğretmenlerin mesleklerini etkili bir biçimde yapabilmeleri için MEB'e bağlı olan öğretmen yetiştirme müdürlüğü tarafından ilk defa 2006 yılında özel alan yeterliklerine yönelik çalışmalar yapıp belirlenmiştir. Alana yönelik yapılan çalışmalar sonucunda yeterliklerin güncel hali olan çalışmalar 2017 yılında tamamlanmıştır. Tamamlanan çalışmalarda görsel sanatlar öğretmeni özel alan yeterlikleri de belirlenmiş ve yayımlanmıştır (Özsoy, 2022, s.224). Görsel sanatlar öğretmeni özel alan yeterliklerinde 6 yeterlik alanındaki 27 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 139 performans göstergesi bulunmaktadır.

Tablo 6. Görsel Sanatlar Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (MEB, 2008)

Yeterlik Alanı	Yeterlikler
1. Öğrenme öğretme sürecini planlama ve düzenleme	1. Öğrenme ve öğretme sürecine uygun planlama yapabilme. 2. Öğrenme ve öğretme sürecine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme. 3. Öğrenme öğretme sürecine uygun materyal ve kaynaklar kullanabilme. 4. Görsel sanatlar öğrenme öğretme sürecindeki teknolojik kaynakları kullanabilme.
2. Görsel sanatlar alanında iletişim kurabilme	1. Öğrencilerin sanat tasarım çalışmalarında, duygusal gelişimlerini gözeterek kendine güven duygularını ve yaratıcılıklarını zedelemeyecek yönde iletişim kurabilmelerini sağlayabilme. 2. Öğrencilerin öğrenme öğretme sürecinde birbirleri ile olan etkileşimini geliştirmek için empati kurabilmelerini sağlayabilme. 3. Sanat eğitimi yolu ile öğrencilerde çatışma ortamından uzak yapıcı kişilik oluşturabilmesi.
3. Tasarım uygulama ve görsel okuryazarlık becerilerini geliştirme	1. Öğrencilerin tasarım becerilerini geliştirebilme. 2. Öğrencilerin sanat tasarım çalışmalarında araç-gereçleri tekniğin özelliklerine göre kullanabilme becerilerini geliştirebilme. 3. Öğrencilerin sanat eserlerini okuma ve anlama becerilerini geliştirebilme. 4. Öğrencilerin görsel sembolleri okuma ve anlama becerilerini geliştirebilme. 5. Öğrencilerin sanat eserlerini inceleme ve değerlendirme yoluyla özgün görsel çalışmalar yapabilme becerilerini geliştirebilme. 6. Öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme. 7. Atatürk'ün sanata ve sanatçıya verdiği önem ile ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme öğretme sürecindeki uygulamalara yansıtabilme. 8. Atatürk'ün sanat kültür ilişkileri ile ilgili düşünce ve görüşlerini öğrenme öğretme sürecindeki uygulamalara yansıtabilme.
4. Öğrenme öğretme sürecini izleme ve değerlendirme	1. Görsel sanatlar öğrenme öğretme sürecindeki gelişimlerine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme. 2. Öğrencilerin sanat tasarım çalışmalarına yönelik düzenlenecek olan öğrenme etkinlikleri içindeki sanatsal gelişimini izleme ve değerlendirebilme. 3. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerindeki sanatsal duyarlılığını ve kültürel gelişimini izleme ve değerlendirebilme.
5. Görsel sanatların birey toplum yaşamına etkileri ve okul, aile işbirliği	1. Öğrencilerin tasarım becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme. 2. Öğrencilerin sanat ve sanatçının önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişiler ile işbirliği yapabilme. 3. Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve öneminin farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme. 4. Ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemine yönelik organizasyon yapabilme. 5. Okulda sanat ve kültür ortamı oluşturmada görsel sanatlar ve çevre ilişkisinin kurulmasını sağlayabilme. 6. Toplumsal liderlik yapabilme.
6. Mesleki gelişimi sağlama	1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme 2. Görsel sanatlar öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme. 3. Bilişim teknolojilerinden mesleki gelişim ve iletişim için yararlanabilme.

Tablo 5'te verilen 6 yeterlik alanındaki 27 yeterlik göstergesine ilişkin görsel sanatlar öğretmeni özel alan yeterliklerinin performans göstergeleri de tanımlanmıştır. Belirlenmiş olan bu performans göstergeleri, görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim öğretim süreçlerinde, ders içi etkinliklerinde ve öğretimin sağlandığı alanlarda yöntemlerini şekillendirebileceği yol gösterici bir belge niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Bu göstergeler sayesinde görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim öğretim yılı içerisinde dikkat etmesi gereken durumlar ve yapması gereken çalışmaların düzenlenip kontrol edilebilmesinde kullanılabilmesi ile birlikte öz değerlendirme yapabileceği de öngörülmektedir.

İncelenen ve yapılan çalışmalar ile birlikte gerek genel alan yeterlikleri gerek özel alan yeterliklerinden yola çıkılarak bir görsel sanatlar öğretmenin gerçek anlamda fayda sağlaması ve gerekli görülen sanat eğitimini belirlenmiş standartlara uygun verebilmesi açısından sahip olunmasının düşünüldüğü bir takım özellikler vardır. Bunlara örnek vermek gerekirse; öğretmenin atölye çalışmalarında öğrencilere duygu ve düşüncelerin nasıl ürüne dönüştürebileceklerinde yol gösterici olması, sanatın önemini ve gelişimini aktarabilmesi, alanıyla ilgili temel bilgilerin gerektirdiği donanımına sahip olması ve yaratım süreçlerinde eğitim öğretime fayda sağlaması olduğu düşünülmektedir.

2. 1. 3. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğrenen ve öğreticinin bilgi teknolojilerini farklı zaman ve mekânlarda kullanabildiği çağdaş bir eğitim yöntemidir (Baş & diğerleri, 2023). Uzaktan eğitim öğrencilere farklı açılardan avantajlar sağlar. Bunlar, zaman-mekan kısıtlamasının önüne geçmesi, fırsat eşitliği sağlaması, eğitimi ekonomikleştirmesi, öğrenme ortamını zenginleştirmesi gibi sıralanabilir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim iki farklı şekilde uygulanmaktadır. Bunlardan biri senkron (çevrimiçi) diğeri asenkron (çevrimdışı) eğitimidir (Öztaş & Kılıç, 2017).

İnternetin insan yaşamına girmesi ve çoklu ortam-iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile birlikte YÖK gelişen teknolojinin eğitime ayak uydurmasında gerekli ihtiyaçları karşılamak adına çalışmalar yapmıştır. Uzaktan eğitim yöntemi, eğitim alanların ilgi-istek ve ihtiyaçlarına yönelik geliştirilmektedir. Yapılan çalışmalar YÖK ile sınırlı kalmayıp MEB tarafından yapılan çalışmalar ile geliştirilmiştir (Kavrat & Türel, 2013).

Uzaktan eğitimde öğrenen ve öğretici arasında iletişim kaynaklı bazı sorunlar yaşanmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde eğitmen öğrencilerin ilgi ve isteklerine cevap verebilir ve onları motive edebilir konumunda olmalıdır (Işman, 2011: 718-720).

Uzaktan eğitim, öğrenme sürecinin öğrenenlerin hâkimiyetinde olduğu zaman ve mekân sınırlarının yaşanmadığı bir eğitim yöntemidir (Telli Yamamoto & Altun, 2020). Bilinen en eski uzaktan eğitim modeli mektupla öğretimdir. Şimdilerde çağdaş kalan bu eğitim yönteminden sonra uzaktan eğitim 1930'larda önce radyo daha sonra televizyon ile denenmiştir (Erkut, 2020).

Uzaktan eğitimin doğuşu Avrupa’da olduğundan Türkiye’deki ilk yansımaları cumhuriyetin ilk yıllarına dayanmaktadır. 1923-1955 yılları arasında uzaktan eğitim amaç ve kavramsal açıdan tartışılmıştır. 1956-1975 yıllarını kapsayan süreç uzaktan eğitimin ortaya çıkışındaki adım sayılan mektupla öğretimi yansıtmaktadır. 1976-1975 yıllarında radyo ve televizyonun kullanılması ile 1996 yılından günümüze kadar süreçte ise bilişim tabanlı uzaktan eğitimin gelişmeye başladığı süreç olarak bahsedilebilmektedir.

Ülkemizde 2000’li yıllardan itibaren gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile bu alanda ki eğitim ve fırsatlardan çoğu birey faydalanmıştır (Bozkurt, 2017). Günümüzde ise gelişen teknolojiyle farklı platformlar düzenlenip geliştirilmiştir. Bu alanda düzenlenen uzaktan eğitim ile çeşitli sertifikalar temin edilip yaşam boyu öğrenme desteklenmektedir (Kaçan & Gelen, 2020).

Bozkurt (2017), Türkiye’de uzaktan eğitimin tarihsel gelişimine yönelik yaptığı çalışmada uzaktan eğitim tarihinin dört dönemden oluştuğunu belirtmektedir. Bu dönemler; I. Dönem Kavramsal (1923-1955), II. Dönem Mektupla (1956-1975), III. Dönem Radyo-Televizyon (1976-1995), IV. Dönem İnternet-Web (1996-...) olarak sıralanmaktadır. I. Dönem genel anlamıyla uzaktan eğitime yönelik alt yapının oluşmasıyla birlikte ilk adımların atılmasını kapsamaktadır. II. Dönemde uzaktan eğitimin, dönemin şartları gereğince yazışmanın hâkim olduğu ve bu şekilde gelişim gösterdiği kaydedilmiştir. III. Dönem bu alanda önemli adımların atıldığı dönemdir. Bunlara örnek olarak 1978 yılında Açıköğretim uygulamaları hakkında yazılan raporun hükümete sunulması, 1991 yılında Fırat Üniversitesinin e-posta yoluyla uzaktan eğitim yapması ve 1995 yılında uzaktan eğitim sertifika programlarını işlevsel hale getirmesi sıralanabilmektedir. IV. Dönem, 1996 yılından itibaren başlayıp günümüze kadar gelen dönemi ele almaktadır. Bu dönemde internet uygulamalarının gelişmesi ile uzaktan eğitimin çağdaş ve güncel bir program haline gelmesi dikkat çekmektedir.

Yükseköğretimde uzaktan eğitim yöntemi ilk olarak Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde resmi olarak faaliyet göstermiştir (Çukadar & Çelik, 2003: 33). Faaliyet göstermeye başlamasından itibaren lisans ve ön lisans programlarında uzaktan eğitim yöntemiyle çoğu öğrencinin diplomaya sahip olmasına yardımcı olduğu bilinmektedir. Türkiye başlığı altında incelenen uzaktan eğitimin, gelişimine dair sürecin uzun ve bazı gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. Bu duruma verilebilecek güncel olaylardan biri COVID-19 Pandemi sürecidir. Bu sürecin bilgi ve teknoloji çağının ortaya koyduğu ihtiyaçlardan biri olan uzaktan eğitimin yaygınlaşmasında ve hemen hemen her yaş grubunun eğitim alanında fikir sahibi olmasına aynı zamanda gelişim göstermesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda yaşanan pandemi süreci uzaktan eğitimi etkileyip katkıda bulunmuştur. Bu süreç ile yaşanan maruz kalma durumu uzaktan eğitime olan ilgiyi ve kullanımı arttırmıştır (Şahin, 2021).

2. 1. 3. 1. Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim

Geçmişten günümüze insanlık tarihinde belirli dönemlerde toplumun hayatını ekonomik, sosyal, sağlık ve eğitim alanında etkileyen bir takım salgın hastalıklardan bahsedilebilmektedir. Yakın tarihimizde de salgın hastalıkların hayatın her alanında etki gösterdiği görülmektedir. Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinden başlayıp geniş bir coğrafyaya yayılan COVID-19 salgını DSÖ tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020). Dünyanın çoğu yerinde etkili olan bu hastalığın hızla artması ve ölümlere sebep olması tüm devletlerin karantina gibi çeşitli önlemler almasını zorunlu kılmıştır (Wang & diğerleri., 2020). COVID-19 pandemisi dünya genelinde öğrenci nüfusunu %92 gibi yüksek bir oranda etkilemiştir (UNESCO, 2020). Her alanda kısıtlamalara neden olan pandemi süreci çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Ülkemizde 2020 Mart ayında tespit edilen ilk vaka ile çeşitli önlemler alınmış olup Üniversite ve eğitim veren diğer çeşitli eğitim kurumlarının faaliyetlerine geçici süreliğine ara verilmiştir.

Pandemi sürecinde en çok etkilenen kamusal kurum okullardır. Pandemi ile etkilenen eğitim sürecinin devam ettirilebilmesi adına dijital teknolojilerden faydalanma yoluna girilmiştir (Agnoletto & Queiroz, 2020). Ülkemizde YÖK tarafından yapılan açıklamada 26 Mart tarihinde uzaktan eğitime geçildiği duyurulmuştur. Bu karar ile çeşitli dijital araç ve sistemlerin kullanımı ile uzaktan eğitime başlanmıştır (Eti & Karaduman, 2020). Etkili bir eğitim öğretim süreci için eğitim sistemlerinin gerek öğrenen gerek öğretmen tarafından verimli bir şekilde kullanılması gereklidir. Ancak sürecin çok hızlı başlaması ile yapılması gereken hazırlık ve çalışmalar tamamen gerçekleştirilmemiştir (Söylemez, 2020). Pandemi öncesinde örgün eğitim okul çatısı altında bireyler arası etkileşiminin yaşandığı ve geleneksel yöntemlerin uygulandığı ortamlarda yapılmaktaydı. Yeni eğitim ve öğretim durumlarına alışmak hem eğitimci hem de öğrenci açısından ilk etapta kolay bir durum olmadığı düşünülmektedir.

Salgın sürecinde ki eğitim boyutuna bakıldığında, tüm kurumların öğretmen ve öğrencilerin çeşitli imkanlara sahip olmasından ötürü kurumların uygulamada çeşitlilik yoluna girdiği ve kaynaklar sunduğu görülmektedir (Eken, vd., 2020). Bu sürecin aksatılmadan yürütülmesinde öğrencilerin ailelerinin sorumluluklarının ön planda olduğu görülmüştür (Albez & Akan, 2022). Ayrıca uzaktan eğitimin genel ihtiyaçlarından biri olan alt yapının uygun olmayışı ve personel yetersizliği gibi sebeplerden dolayı eğitim faaliyetlerinde aksaklıklar yaşanmıştır (Yurdakal & Susar Kırmızı, 2021). Dijital okuryazarlık gerektiren uzaktan eğitim bu konuda yetersiz olan ailelerde sağlıklı bir eğitim süreci açısından güçlük olarak ifade edilebilir (Eken, vd., 2020). Okulların kapanması ile çeşitli açılardan ekonomik sorunları da beraberinde getirmiştir (Erkut, 2020). Pandemi sürecinin başlamış olmasıyla birlikte eğitim hayatında birtakım aksaklıklar yaşanmıştır. Bunlardan bazıları derslerin uzaktan yürütülüyor olması nedeniyle derslere katılım sağlayamayan dezavantajlı grupların olması, gerekli bilgi ve donanımına sahip olmayan ailelerin varoluşu, teknik aksaklıklar ve daha önce alt yaş gruplarında denenmemiş olan uzaktan eğitim formatına olan uzaklıktır.

Tüm dünyada etkili olan pandemi süreci Türkiye’de de etkili olup yeni bir eğitim sürecini başlatmıştır (Bozkurt, 2020). Çoğu öğrenim kademesinde uzaktan eğitim sürecine geçen YÖK ve MEB gerekli çalışmaları yapıp alt yapı geliştirme sürecine başvurmuştur Bu süreçte genel yapısına uygun olmayan uygulama ağırlıklı derslerin atölyelerden uzakta yürütülmesi çeşitli sorunları beraberinde getirmiştir (Baş vd., 2023). Pandemi sonrası toplumun hayatına giren uzaktan eğitim platformu ile tanışan aileler, öğrenciler ve eğitimciler süreçle kısa zamanda tanışıp uyum sağlamaya çalışmışlardır.

2. 1. 3. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçleri

Pandemi sürecinin başlamış olmasıyla birlikte eğitim hayatında birtakım aksaklıklar yaşanmıştır. Bunlardan bazıları derslerin uzaktan yürütülüyor olması nedeniyle derslere katılım sağlayamayan dezavantajlı grupların olması, teknik aksaklıklar ve daha önce alt yaş gruplarında denenmemiş olan uzaktan eğitim formatına olan uzaklıktır. Yaşanan bu olumsuz süreçte ortaya çıkan aksaklıklardan bir diğeri ise Eğitim Fakültesi. 4. Sınıf öğrencisi olan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerini okul ortamından ve uygulamadan uzak bir şekilde tamamlayıp mezun olmalarıdır.

Öğretmen eğitiminde kullanılan öğretmenlik uygulamaları adaylara okul atmosferinde sosyal etkileşim için fırsat sağlar (Walshaw, 2004). Öğretmen adaylarının üniversitelerde aldıkları eğitimler sürecinde meydana gelen değişikliklerin mesleki yeterlikleri etkileyebileceği düşünülmektedir (Eti & Karaduman, 2020). Covid-19 sürecinde giren öğretmenlik alanlarında olduğu gibi iki dönem sürecek olan öğretmenlik uygulamasında deneyim kazanacak olan görsel sanatlar öğretmen adayları uygulamayı sınıf ortamları dışında öğrencilerle birlikte geçirmişlerdir. Bu durumda sınıf içi uygulamalar gerek deneyimsizlik gerek etkileşimin sınırlı oluşundan sınırlı olduğu düşünülmektedir.

COVID-19 ile başlayan uzaktan eğitim süreci bazı gruplarda avantaj sağlarken bazı gruplarda dezavantajlı durumlara neden olmuştur. Bu durumda uygulama ağırlıklı derslerin işlenmesi oldukça kısıtlanmıştır. MEB’e ve YÖK’e bağlı verilen eğitimlerde uygulama ağırlıklı olan görsel sanatlar eğitiminde teorik bilgi aktarımı olduğu kadar tasarım ağırlıklı atölye eğitimleri de verilmektedir. Bu süreçte öğretmen adayları uygulamadan uzak bir eğitim dönemi içerisinde faaliyet göstermişlerdir.

Pandemi nedeniyle son sınıf öğretmen adayları aldıkları öğretmenlik uygulamasını uygulamadan uzak olarak sadece ders planı hazırlayıp sınıf ortamındaymış gibi video-kayıt yöntemiyle ders anlatarak tamamlamışlardır (Eti & Karaduman, 2020). Kullanılan teknoloji ile Görsel Sanatlar ve diğer uygulamalı dersler gösterip-yaptırma, ödevlendirme ve konuyla ilgili video paylaşımı ile gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda atölye ve staj çalışmaları sınırlandırılmış olan öğretmen adayları çalışmalarını çevrimiçi ve çevrimdışı yapabilmektedirler. Okullarda yapmaları gereken okul deneyimlerini ekran karşısında geçiren öğretmen adaylarının verim alabilmeleri için sisteme hâkim olmaları

gerekmektedir. Sanat-tasarım ve pedagoji eğitiminin verildiği eğitim fakültelerinde Görsel Sanatlar öğretmeni adayı olan öğrenciler bu süreçte sanatsal faaliyetlerini atölye ortamından uzak bir şekilde göstermişlerdir. Aynı zamanda eğitim fakültesi öğrencileri olduklarından 4. Sınıf öğrencisi olan adaylar MEB’e bağlı okullarda öğretmenlik uygulaması derslerinin faaliyetlerini de uzaktan eğitimle yürütmüşlerdir. Konuyla ilgili yapılan ve yapılacak olan çalışmalar öğretmen adaylarının bu süreçten ne kadar etkilendiği, sürecin olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya koyulmasına yardımcı olacaktır.

2. 1. 4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde uzaktan eğitim ile ilgili 2020-2023 tarihleri arasında yayımlanan önemli çalışmaların özet bilgilerine yer verilmiştir. Çalışmalar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim İle İlgili yakın Tarihte Yapılan Güncel Çalışmalar

Künye	Veri Toplama Aracı	Örneklem	Sonuçlar
Yavuz-Kayalı, Balat & Karaman (2020, Makale)	“Üniversitelerin Salgın Dönemi Faaliyet İnceleme Formu”	189 Üniversite	Araştırmanın sonucunda salgın hastalığın ortaya çıkardığı uzaktan eğitim ile üniversitelerin gerçekleştirdiği faaliyetlerin ve çalışmaların öğrencilerin ve öğretmenlerin gereksinimlerinin karşılanmasına fayda sağladığı saptanmıştır. Aynı zamanda bu esnek öğrenim modelinin yeni öğrenme yaklaşımlarından biri olabileceği ileri sürülmüştür.
Erzen & Ceylan (2020, Makale)	Görüşme Formu	13 Öğrenci	Araştırmada edinilen bulgular ve literatür taraması sonucunda dijital öğrenme ortamlarında yetkin olmayan akademisyenlerin öğretim süreçlerinde öğrencilere yeterli düzeyde ve uygun bir içerik sunamadıklarına varılmıştır. Uzaktan eğitim sayesinde öğrencilerin istedikleri zamanlarda derslere katılım sağlayabilmeleri kişisel özerkliklerini olumlu etkilendiği gibi bazı öğrencilerde bu özerkliğin sorumsuzluğa doğru bir yönelimde olduğu görülmüştür.
İmamoğlu & Siyimer İmamoğlu (2020, Makale)	Mülakat	20 Öğretmen	Araştırma sonucunda öğretmenlerin coronavirusle ilgili bilgilerinin yeterli olduğuna ve uzaktan eğitim uygulamalarının yerini alabilecek daha iyi bir uygulamanın olmadığı ancak gerekli tedbirlerinde alınması gerektiğine varılmıştır. Öğretmenlerden alınan görüşler ile süreçteki en önemli sorunun erişim problemi olmasıdır. Ayrıca öğretmenlerin gerekli öğretimi sağlayabilmesi adına gerekli dönütleri sağlamasının da oldukça önemli olduğu ve bu sisteminde kendilerinin de zamana ihtiyaçlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Pınar & Dönel Akgül (2021, Makale)	Mülakat	84 Fen Bilgisi Öğretmeni	Araştırma sonucunda fen bilgisi gibi uygulama gerektiren derslerin uzaktan eğitim şeklinde işlenmesinin verimli olmayacağı görüşlerin olmasının yanı sıra uzaktan eğitimin faydalı sağladığı alanların olduğu görüşlere de ulaşılmıştır.
Sezgin (2021, Makale)	Tematik ve Betimsel Analiz	2535 Araştırma	Araştırma sonucunda acil uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmaların çoğunluğunun yükseköğretim ve gelişmiş ülkelerde yapıldığı gözlemlenmiştir. Araştırma kapsamındaki bulgulara göre uzaktan eğitim faaliyetlerinin dijital becerilere yönelik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çevrimiçi eğitimin geleneksel öğretmen yetiştirmede ve pedagojik yeterlikler bağlamında yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Yurdakal & Susar Kırmızı (2021, Makale)	Mülakat	71 Öğretmen Adayı	Araştırma sonucunda öğretmen adaylarından alınan görüşlere göre uzaktan eğitimin uygulamalı derslerin öğretimi açısından uygun olmadığı ve mesleki becerilerin geliştirilmesinin zor olduğu sonucuna varılmıştır.
Ataş (2023, Yüksek Lisans Tezi)	Mülakat	21 Öğretim Elemanı	Araştırmanın sonucunda daha önce uzaktan eğitim deneyimi olan öğretim elamanlarının avantajlı deneyimi olmayanların ise genel olarak dezavantajlı olduğu sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çevrimiçi eğitimin yapısından kaynaklandığı öne sürülmüştür.

2. 1. 4. 1. Görsel Sanatlar Eğitimi Alanında Uzaktan Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde görsel sanatlar eğitimi alanında uzaktan eğitimle ilgili 2020-2023 tarihleri arasında yayımlanan önemli çalışmaların özet bilgilerine yer verilmiştir. Çalışmalar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Görsel Sanatlar Eğitimi Alanında Uzaktan Eğitim İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Künye	Veri Toplama Aracı	Örneklem	Sonuçlar
Çağlayan (2021, Makale)	Likert Ölçeği	Sanat ve Tasarım Alanında Öğrenim Gören 326 Öğrenci	Araştırma sonucunda sanat ve tasarım alanında öğrenim gören öğrencilerden toplanan verilere göre, çalışmaya dâhil olan öğrencilerin çoğunluğunun uzaktan eğitim modelinin uygulamalı dersler açısından verimli olmadığını düşündükleri ve uygun alt yapı planlamalarının yapılmadan uzaktan eğitimin sürdürülebilir olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca çevrimiçi eğitimin stüdyo-atölye ortamında uygulanan dersler açısından uygun olmadığı ve öğrenciler arasında sınıf iletişiminin olmaması onların derslere karşı motive durumlarının olumsuz etkilenildiği sonucuna ulaşılmıştır.
Weber (2022, Makale)	Mülakat	Görsel Sanatlar Öğretmenleri	Araştırma sonucunda öğretmenlerin sürecin başında uzaktan eğitimde yürütülen derslerin çeşitli sebeplerden dolayı görsel sanatlar öğretimine uygun olmadığı ve bu sürecin son derece zorlu geçtiği görüşünde oldukları gözlemlenmiştir. Genel bir sonuç olarak ise öğretmenlerin pandemi sürecindeki koşulları yeteri düzeyde iyileştirememeleri ve derslerinin gerçekleşebilmesi için gerekli düzeyde performans gösterememiş olmaları öğretimi de olumsuz etkilediğine ulaşılmıştır.
Buyurgan & Demirel (2022, Makale)	Uzaktan Eğitim Öğretim Sürecinde Uygulamalı Sanat Derslerini Değerlendirme Anketi	70 Akademisyen	Araştırma sonucunda uzaktan eğitim sürecinde akademisyenlerin uygulamalı sanat derslerinde ve verimli öğrenme ortamlarının sağlanmasına yönelik değerlendirmelerinin olumlu olmasına rağmen öğrencilerin karşıt olmaları akademisyenlerin öğretim süreçlerine yönelik motivasyonlarını aynı zamanda üretkenliklerini etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu sürecin yüz yüze eğitime göre uygulamalı sanat dersleri açısından öğrencilere katkı sağlama konusunda yetersiz olduğu ve sanat öğretiminin genel yapısı itibarıyla uzaktan eğitime uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Tekin Karagöz & Mamur (2022, Makale)	Mülakat	30 Görsel Sanatlar Öğretmeni	Araştırma sonucunda görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitimin başlangıcında öğretim süreçlerini planlama ve yürütmede sorun yaşasalar da sürecin devamında dijital yetkinliklerine yönelik aldıkları eğitimler ile öğretim süreçlerinde daha yetkin oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca süreç içerisinde öğrencilerin her birinin ayrı yetersizliklere sahip olması dezavantaj görülse de bu sürecin görsel sanatlar eğitiminde dijital öğrenimi çeşitli yönlerden olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Baş, Gül, Çopuroğlu, Baş & Ejderha (2023, Makale)	Mülakat	13 Görsel Sanatlar Öğretmeni	Araştırma sonucunda uzaktan eğitim şartlarında görsel sanatlar derslerinde öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarının gelişimi için uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun gerekçelerinden biri olarak ise görsel sanatlar dersinin çok yönlü etkileşimli bir ders olduğu gösterilmiştir.
Sanlık (2023, Yüksek Lisans Tezi)	Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği ve Eğitimde Teknoloji Kullanımı Öz-Yeterlik Ölçeği	322 Görsel Sanatlar Öğretmeni	Araştırma sonucunda görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algılarının orta düzeyde olduğu öz yeterliklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptığı öğretim kademelerine göre ve mezun oldukları bölümlere (resim ve diğerleri) göre uzaktan eğitim algılarına yönelik anlamlı bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Tablo 7’de görüldüğü gibi 2020-2023 yılları arasında uzaktan eğitimin COVID-19 ile daha çok aktif kullanılması (örneğin; Yavuz-Kayalı, Balat & Karaman, 2020; İmamoğlu & Siyimer İmamoğlu, 2020; Pınar, Dönel & Akgül, 2021), uzaktan eğitimin uygulama ağırlıklı alanlarda ki etkisi (örneğin; Yurdakal, Susar & Kırmızı, 2021; Eser, 2022) ve pedagojik yeterlikler bağlamında uzaktan eğitim (örneğin; Sezgin, 2021) konularına odaklanan çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmaların amaçlarından ve konu alanlarından yola çıkarak uzaktan eğitimin eğitime, uygulama alanlarına etkisi ve bu bağlamda öğretmenlik yeterlikleri açısından incelenmesinde mevcut çalışmada amaçlanmıştır.

Tablo 8’de görülen çalışmalarda görsel sanatlar gibi tasarım alanında eğitim gören öğrencilerin süreç içerisindeki uygulama dersleri açısından kayıpları (örneğin; Çağlayan, 2021), görsel sanatlar öğretmenlerinin süreç değerlendirmeleri, görsel sanatların uzaktan eğitime uygunluğu ve uzaktan eğitim ile alından görsel sanatlar derslerinde öğrencilerin yaratıcılıklarına, öz yeterliklerine etkisi (örneğin; Weber, 2022; Tekin Karagöz & Mamur, 2022; Baş-Gül, Çoğuroplu-Baş & Ejderha, 2023; Sanlık, 2023) incelenmiştir. Ancak uzaktan eğitim ve görsel sanatlar eğitimindeki uzaktan eğitim yöntemleriyle ilgili çalışmalar yapılsa da öğretmenlik yeterlikleri açısından yaşanabilecek kayıpların konu olduğu çalışmalara yer verilmediği anlaşılmaktadır. Bu durumda, çalışmanın özgünlüğü ortaya çıkmaktadır.

İncelenen çalışmalarda en fazla kullanılan veri aracı mülakat (örneğin; İmamoğlu & Siyimer İmamoğlu, 2020; Pınar, Dönel & Akgül, 2021; Yurdakal, Susar & Kırmızı, 2021; Ataş, 2023; Weber, 2022; Tekin Karagöz & Mamur, 2022; Baş-Gül, Çoğuroplu-Baş & Ejderha) daha sonra ise anket, ölçek ve araştırmacı tarafından hazırlanan formlar (örneğin; Buyurgan & Demirel 2022; Çağlayan, 2021; Sanlık, 2023; Yavuz-Kayalı, Balat & Karaman, 2020; Erzen & Ceylan, 2020) kullanılmıştır. Ayrıca tematik ve betimsel analiz (örneğin; Sezgin, 2021) yapılan çalışmalarda kullanılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi içerisinde; pandemi süreci, uzaktan eğitim, görsel sanatlar eğitimi ve öğretmenlik mesleği genel yeterlikler konuları ele alınmıştır. Ayrıca pandemi süreci ile acil olarak kullanılmaya başlanan uzaktan eğitimin ve görsel sanatlar alanında yapılan çalışmalarla ilgili alanyazın sentezi de sunulmuştur. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda Türkçe literatürde önemli bir açığı kapatacağı umulmaktadır. Bir sonraki bölümde iste araştırmanın yöntemi, örneklem grubunun özellikleri, veri toplama araçları ve analizleri hususları hakkındaki bilgiler verilecektir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sürecine ilişkin araştırma modeli, araştırma evreni ve örneklem durumu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve toplanan verilerin analiz yöntemleri başlıklar altında açıklanmıştır.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada karma (nicel-nitel) yöntem araştırması, eş zamanlı karma araştırma deseni kullanılmıştır. Tashakkori ve Creswell (2007) tarafından karma yöntem araştırması, “araştırmacının veri topladığı ve analiz ettiği, bulguları dâhil ettiği ve tek bir çalışmada veya araştırmada nitel ve nicel yaklaşım ve yöntemleri kullanarak çıkarımlarda bulunduğu bir yöntem olarak ifade edilmektedir” (Tashakkori ve Creswell, 2007’den aktaran Katıtaş, 2019). “Eş zamanlı karma araştırma deseninde, araştırmacı nicel ve nitel aşamaları araştırma sürecinin aynı basamağında eş zamanlı olarak uygular. Bu desende yöntemlere eşit öncelik verilir, analiz sırasında aşamalar birbirinden ayrı tutulur ve sonrasında sonuçlar yorumlama sırasında birleştirilir” (Katıtaş, 2019). Eğitim alanında yapılan araştırmalarda ağırlıklı olarak nicel yaklaşımlar kullanılmasına (Erdem, 2011; Karadağ, 2010) karşın bu araştırmada karma yöntemi kullanılarak araştırma probleminin daha açık ve anlaşılır olması amaçlanmıştır.

Bu araştırma GSÖA’ların COVID-19 pandemisi ile başlayan uzaktan eğitim süreçlerinin ÖMGY’ ne açısından değerlendirilerek bu sürecin yarattığı olası kaybın ortaya konması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin bu süreçle ilgili görüşlerine başvurulmak istenmiştir. Diğer taraftan akademisyenlerin hem süreçle ilgili hem de öğretmen adayları tarafından değerlendirmelerine ulaşmak amaçlanmıştır.

Tarama araştırmalarında geniş kitlelere araştırmacı tarafından belirlenmiş olan cevap seçenekleri ile sorular yöneltilir ve bilgiler toplanır. Bu araştırma türü görüşlerin neden kaynaklandığından daha çok görüşlerin örneklem bireyleri açısından nasıl dağıldığını ortaya koymaktadır (Fraenkel & Wallen, 2006). Bu bağlamda çalışmanın ilk araştırma sorusu için nicel yöntem ve tarama deseninde bir yol izlenmiştir. Bu desen türünün kullanılması ile görsel sanatlar öğretmenleri adaylarının hazırlanan anket sorularına karşılık verdikleri cevapların birbiri ile olan ilişkileri ve olası değişkenliklerine göre verdikleri yanıtların farklılıkların ortaya koyulması ve değişkenliklere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın ikincil amacı doğrultusunda nitel yöntem ve durum deseninde bir yol izlenerek akademisyenlerin durum değerlendirmelerine yönelik derinlemesine görüş ve düşüncelerine ulaşmak hedeflenmiştir. Durum çalışması, meydana gelen olay veya durumların çeşitli veri araçlarının kullanılması ile betimlenmenin sağlandığı çalışmalar durum çalışması olarak

tanımlanmaktadır (Hancock & Algozzine, 2006). Durum araştırmalarında betimleyici, yorumlayıcı ya da değerlendirme amaçlar edinebilir (Merriam, 1998).

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırmanın nicel kısmı için birinci amacına istinaden Türkiye'nin farklı bölgelerinden ortalama sayıda öğrenci bulunduran ve bulunduğu bölge itibarıyla uzaktan öğretim sürecini dezavantajlı geçirme durumu yüksek bir üniversiteye ulaşmak amaçlanmıştır. Bu vesileyle amaçlı örnekleme gidilerek Türkiye'nin Doğu Anadolu bölgesinde 1975 yılında kurulan Elazığ ili sınırları içerisindeki Fırat Üniversitesinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri örneklem grubu olarak seçilmiştir. Ayrıca araştırmacının kendisi de 2020 yılında Elazığ'da yaşanmış olan deprem afeti nedeniyle öğrenime ara veren ve daha sonrasında COVID-19 pandemisiyle uzaktan eğitime geçmek zorunda kalan Fırat Üniversitesinde lisans eğitimini tamamladığından ötürü bu örneklem grubunun araştırma için uygun olduğu düşünülmüştür. Dolayısıyla araştırma kapsamında 2021-2022 akademik yılı güz dönemi içerisinde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile 2021 ve 2022 yıllarında mezun olan toplam 120 görsel sanatlar öğretmeni adayına ulaşılmış ve araştırmaya davet edilmiştir. Bu adaylardan 103'ü (n:103) gönüllü olarak araştırmaya katılım sağlamıştır.

Çalışma grubundaki görsel sanatlar öğretmeni adaylarının tanımlayıcı özellikleri Tablo 9'da verilmiştir.

Çalışmaya katılım gösteren GSÖA'ların demografik özellikleri şu şekildedir;

Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi adlı uygulanan anketten elde edilen verilerle göre örneklem grubunu; 73 (%70,9)'ü kadın, 30 (%29,1)'u erkek olmak üzere toplamda 103 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adayları sınıflara göre ayrıldığında 2. Sınıflar 7 (%6,8), 3. Sınıflar 39 (%37,9), 4. Sınıflar 23 (%22,3), Mezun 1 20 (%19,4), Mezun 2 14 (%13,6) kişiden oluşmaktadır. Bu grubu oluşturan öğretmen adaylarının COVID-19 pandemisinin öncesinde çoğunlukla herhangi bir eğitim almadıkları, derslere çoğunlukla telefon kullanarak katılım sağladıkları ve derslere çoğunlukla çevrimiçi katılım gösterdikleri gözlemlenmiştir. Ancak mezun grubunda olan öğretmen adaylarının çoğunluğu derslere çevrimdışı katılım göstermişlerdir. Ayrıca GSÖA'lar bu süreçte yapılan derslere çoğunlukla katılmışlardır. Ayrıca yapılan anket çalışmasına katılan öğretmen adaylarının kendilerine yöneltilen soruların tamamına yanıt vermiş oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarına Ait Karşılaştırmalı Demografik Özellikler Tablosu f(%)

		Sınıf					Toplam
		2	3	4	Mezun 1	Mezun 2	
Cinsiyet	Kadın	6 (%85,7)	29 (%74,4)	17 (%73,9)	15 (%75,0)	6 (%42,9)	73 (%70,9)
	Erkek	1 (%14,3)	10 (%25,6)	6 (%26,1)	5 (%25,0)	8 (%57,1)	30 (%29,1)
COVID-19 pandemisinin öncesinde uzaktan eğitim alma durumu	Evet	6 (%85,7)	6 (%15,4)	4 (%17,4)	7 (%35,0)	4 (%28,6)	27 (%26,2)
	Hayır	1 (%14,3)	33 (%84,6)	19 (%82,6)	13 (%65,0)	10 (%71,4)	76 (%73,8)
COVID-19 pandemisi süreci içerisinde uzaktan eğitime yönelik eğitim alma durumu	Evet	0 (%0,0)	6 (%15,4)	6 (%26,1)	4 (%20,0)	3 (%21,4)	19 (%18,4)
	Hayır	7 (%100,0)	33 (%84,6)	17 (%73,9)	16 (%80,0)	11 (%78,6)	84 (%81,6)
Uzaktan eğitime erişimde kullanılan araç	Tablet	0 (%0,0)	1 (%2,6)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%1,0)
	Akıllı telefon	4 (%57,1)	21 (%53,8)	5 (%21,7)	10 (%50,0)	2 (%14,3)	42 (%40,8)
	Bilgisayar	1 (%14,3)	5 (%12,8)	4 (%17,4)	1 (%5,0)	5 (%35,7)	16 (% 15,5)
	Birden fazla araç	2 (%28,6)	12 (%30,8)	14 (%60,9)	9 (%45,0)	7 (%50,0)	44 (% 42,7)
Uzaktan eğitime erişim yöntemi	Çevrimiçi	5 (%71,4)	27 (%69,2)	18 (%78,3)	7 (%35,0)	4 (%28,6)	61 (% 59,2)
	Çevrimdışı	2 (%28,6)	12 (%30,8)	5 (%21,7)	13 (%65,0)	10 (%71,4)	42 (% 40,8)
Uzaktan eğitimde derslere katılma durumları	Bazen	0 (%0,0)	4 (%10,3)	6 (%26,1)	2 (%10,0)	3 (%21,4)	15 (%14,6)
	Çoğunlukla	6 (%85,7)	30 (%76,9)	16 (%69,6)	18 (%90,0)	9 (%64,3)	79 (%76,7)
	Sadece sınavlara girdim	1 (%14,3)	5 (%12,8)	1 (%4,3)	0 (%0,0)	2 (%14,3)	9 (%8,7)
Toplam		7 (%6,8)	39 (%37,9)	23 (%22,3)	20 (%19,4)	14 (%13,6)	103 (%100,0)

Yapılan ankette görsel sanatlar öğretmeni adaylarının çoğunluğu olan 76 (%73,8) kişi pandemi öncesinde uzaktan eğitim deneyimine sahip değilken 27 (%26,2) kişinin deneyiminin olduğu belirlenmiştir. Pandemi öncesinde uzaktan eğitim alma durumuna hayır cevabını veren 3. Sınıf öğrencileri (33 %) pandemi süreci içerisinde herhangi bir eğitim almalarına aynı oranda (33 %) hayır cevabını vermiştir.

Covid-19 sürecinde farklı araçlarla katılım sağlayan öğretmen adaylarının 44'ü (%42,7) kişi birden fazla araç kullanırken 42 (%40,8)'si akıllı telefon, 16 (%15,5)'si bilgisayar, 1 (%1,0)'i tablet kullanmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde derslere katılım gösteren öğretmen adaylarının 61 (%59,2)'i çevrimiçi katılırken 42 (%40,8)'si çevrimdışı katılmıştır. Öğretmen adaylarının 79 (%76,7)'u çoğunlukla katılım sağlarken 15 (%14,6)'i bazen, 9 (%8,7)'u sadece sınavlara girerek katılım göstermiştir.

Araştırmanın nitel kısmı için veri toplanan akademisyen grubunun uzaktan eğitimde kullanılan eğitim yöntemlerinin farklılıkları göz önünde bulundurularak farklı bölgelerde ve üniversitelerde çalışıyor olmalarına ve GSÖA' ların yetiştirildiği eğitim fakültelerinde görev yapıyor olmalarına dikkat dikkat edilmiştir. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerin kayıtları veri düzenleme açısından ve gizlilik esasına göre katılımcıların A1, A2, A3, A4 ve A5 olarak kodlaması yapılmıştır. Çalışma grubundaki 10 ila 30 yıllık deneyime sahip olan akademisyenlerin tanımlayıcı özellikleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Akademisyenlerin Demografik Özellikleri

	Cinsiyet	Unvan/Görev	Bölge	Üniversite
A1	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Akdeniz	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
A2	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Karadeniz	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
A3	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Doğu Anadolu	İnönü Üniversitesi
A4	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Karadeniz	Trabzon Üniversitesi
A5	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Doğu Anadolu	Fırat Üniversitesi

3. 3. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler bu başlık altında ifade edilmiştir.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri için öncelikle literatür taraması yapılarak öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve uzaktan eğitim çerçevesindeki yayınlar incelenmiştir. Daha sonra araştırmanın iki farklı amacı doğrultusunda iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Tarama çalışması için anket

geliştirilirken durum çalışmasında akademisyenlerin görüşlerine detaylı olarak ulaşmak için mülakat kullanılmıştır.

3. 3. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi

Görüşme anketini kısa süre de geniş kitlelerden veri toplama olanağı sunması açısından avantajlı bir tekniktir (Büyüköztürk, 2005). Araştırmada görsel sanatlar öğretmeni adaylarının geçirdikleri uzaktan eğitim sürecini ve adayların bu süreçte aldıkları eğitimlerin öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ulaşmalarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla verilerin toplaması için araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Araştırmaya ait nicel araştırma verilerinin tespiti için “Çok iyi, İyi, Kararsızım, Düşünmüyorum, Kesinlikle düşünmüyorum” şeklinde beşli likert tipi bir anket formu “Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi” geliştirilmiştir.

Araştırmacı tarafından iyi hazırlanan anketler geçerli ve güvenilir veri toplamada oldukça kullanışlıdır. Anket hazırlanırken problemin tanımlanması, alt problemlerin belirlenmesi, maddelerin tasarlanması, sıralanması ve pilot uygulamanın yapılması önemli adımlardır (Yücedağ, 1993). Bu araştırma için hazırlanan anketin güvenilirlik ve geçerliğini sağlamak adına iki Türkçe dil uzmanı, iki alan uzmanı ve bir ölçme uzmanının görüşleri alınmış ve değerlendirmeleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu sorular anket formunda; demografik özellikler, uzaktan eğitim süreç değerlendirilmesi ve uzaktan eğitim sürecinin ÖMGY’ne açısından değerlendirilmesi olarak üç farklı tema altında gruplandırılmıştır (EK-1).

Araştırmanın amacına uygun olacak şekilde, GSÖA’ların uzaktan eğitim sürecinde aldıkları eğitimin ÖMGY’ne ulaşılma durumlarına yönelik 25 soruluk bir anket taslağı hazırlanmıştır. Bu anket amaca yönelik standardize edilmiş test (ölçek), tutum ya da başarı testi şeklinde değil kapalı uçlu sorulardan oluşan ve nicel verilerin amaçlandığı (Yılmaz & Arık, 2019) bir görüş anketi türündendir. Bu yönüyle likert tipi sorularla hazırlanan anket likert tipi ölçeklerden ayrılmaktadır (Turan, Şimşek & Aslan, 2015). Taslak aşamada alan uzmanlarının önerileri alınmıştır. İçerik geçerliliğinin arttırılması için uzman görüşlerinden faydalanmak en bilimsel yol olarak görülmektedir (Çepni, 2007). Araştırmanın yürütüldüğü üniversite haricinde Trabzon Üniversitesi ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi eğitim fakültelerinde öğrenim gören toplam 50 öğretmen adayı ile ön uygulama yapılmış kapsamı, sınırlılıkları, anlaşılabilirlik düzeyleri açısından uygulama yapılmış ve süreç değerlendirmeleri sonucunda tespit edilen gerekli düzenlemeler yapılarak anketin son şekli oluşturulmuştur. Ayrıca anketin uygulama sonrası hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .813 olarak bulunarak güvenilir bir aralıkta (Kılıç, 2022) olduğuna ulaşılmıştır. Anket ÖA’ların demografik özelliklerine yönelik sınıf, cinsiyet, uzaktan eğitim deneyimi, derslere ulaşılan araçlar ve katılım durumlarının sorgulandığı 1. bölüm, uzaktan eğitim sürecinde aldıkları eğitimin

süreç ve ÖMGY'ne ulaşılma durumlarının değerlendirilmesine yönelik yöneltilen 20 adet 5'li likert tipi soru olmak üzere toplamda 26 adet soru ve 2 bölümden oluşmaktadır. ÖA'ların uzaktan eğitim sürecini kendi öz değerlendirmeleri, süreç değerlendirmelerinin tespiti için geliştirilen anket sorularının yanıtları çok iyi, iyi, kararsızım, kötü, çok kötü şeklinde hazırlanmıştır. ÖMGY'ne ulaşılma durumlarına yönelik hazırlanan yanıtlar ise kesinlikle kayıp, kayıp, kararsızım kayıp değil, kesinlikle kayıp değil şeklinde hazırlanmıştır. Ayrıca ÖA'ların derslere katılım durumlarına (bazen, çoğunlukla, sadece sınav) ve GSÖA yetiştirilirken hangi eğitim yönteminin (yüz yüze, uzaktan eğitim, hibrit) uygun olduğuna yönelik görüşlerinin alınması için sorular yöneltilmiştir.

3. 3. 3. Akademisyenlerin Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Yapılan Mülakat

Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış mülakat soruları öğretmen adaylarının pandemi sürecinde aldıkları eğitimlerin ÖMGY'ne göre değerlendirilmesine yönelik hazırlanan 1. bölüm pandemi dönemiyle ilgili hazırlanan mülakat sorularının yöneltildiği 5 adet mülakat sorusu ve 5 maddeden oluşan kişisel bilgi formunun uygulandığı 2. bölümden toplamda 10 maddeden oluşan “Akademisyenlerin Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Değerlendirmeleri” başlıklı mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ait nitel araştırma verilerinin tespiti için 5 adet katılımcı bilgi sorusu ve uzaktan eğitim döneminin süreç, uygulanış, öğrenci başarısı ve ÖMGY'ne ulaşılma durumlarına yönelik 5 adet mülakat sorusu hazırlanmıştır. Mülakat sorularının güvenilirlik ve geçerliğini sağlamak adına hazırlanan anket formunda olduğu gibi alan uzmanlarının görüşleri alınmış ve bu doğrultuda gerekli düzenlemeler yapılmıştır (EK-2). Hazırlanan mülakat sorularının 2. Bölümünde akademisyenlerin ÖA'ların süreçte ki performanslarının nasıl olduğu, ÖMGY'ne ulaşılma durumları ve lisans eğitimi için uygun olan eğitim yöntemine yönelik sorular yöneltilmiştir.

Araştırmada ÖA'ların uzaktan eğitim süreçlerinin nasıl olduğu ve ÖMGY'ne ulaşabilmelerine yönelik GSÖA yetiştirme açısından uzman bakış açılarıyla detaylı bir inceleme ve değerlendirmeyi ortaya koyabilmek için yarı yapılandırılmış 10 adet mülakat sorusu hazırlanmıştır. Mülakat görüşmesinde akademisyenlere demografik özelliklerini belirleyen soruların devamında, ÖA'ların ÖMGY'ne ulaşılma durumlarına yönelik konuyla ilgili öğretmen yetiştirme çerçevesinde görüşlerini ayrıntılı olarak sorgulayan sorular yer almaktadır. Çevrimiçi (4) ve yüz yüze (1) yapılan tüm görüşmeler katılımcı onayıyla ses ve görüntü kaydına alınmış daha sonra not dokümanı haline getirilmiştir.

3. 3. 4. Veri Toplama Süreci

Çalışmanın Fırat Üniversitesinde yürütülebilmesi için araştırmacı tarafından yapılan başvuru ile Trabzon Üniversitesi sosyal beşeri bilimler araştırma ve yayın etiği kurulu tarafından etik kurul incelemesi yapılmış olup gerekli bilimsel araştırma izni alınmıştır. Görüşme anketi Fırat üniversitesinde öğrenim gören ve 2020-2021 yılı mezunlarından oluşan öğretmen adaylarına 2021-2022 öğretim yılı güz dönemi kasım ayında araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Öğrenim gören ÖA' lar için ders saatleri dışında araştırmacı tarafından bizzat basılı olarak yüz yüze (69) uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının mezun öğrenci gruplarına daha kolay ulaşılabilir olması nedeniyle dijital ortamda toplu görüşmeler sağlanarak ve e-posta yoluyla uygulanmıştır. Uygulama yapılmadan önce katılımcılara araştırmanın önemi, konu alanı ve uzaktan eğitimde aldıkları eğitime yönelik değerlendirme yapmalarının vurgusu yapılmıştır.

Yapılan uygulamada öğrenim gören ÖA'lar içerisinde 1. sınıf grubunun bulunmaması COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim ile eğitim görmemiş olmalarıdır. Anket uygulamasına katılım gösteren ÖA'lar kendilerine yöneltilen soruların hepsini yanıtlamışlardır.

Nitel veriler için araştırmacı tarafından geliştirilen mülakat soruları 5 farklı üniversitede güzel sanatlar eğitimi bölümünde çalışmakta olan ve tamamı Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip olup, en az 10 en fazla 30 yıllık deneyime sahip olan akademisyenler ile dijital ve yüz yüze ortamlarda yapılan görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan mülakatlardan önce katılımcılara çalışmanın amacı ve görüşmelerin kayıt altına alınacağı bilgisi verilmiştir. Görüşmeler ortalama 30 dakika süreyle 1'i yüz yüze 4'ü görüntülü mülakat görüşmesi halinde gerçekleştirilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

COVID-19 pandemi süresince, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan yürütülen eğitim süreçlerinin öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi amacı doğrultusunda nicel ve nitel iki problem alanları belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına uygulanan “Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi” ile toplanan veriler IBM SPSS Statistics 22 programında her bir sorunun betimsel analizle frekans, yüzdeleri hesaplanarak ve çapraz tablo (CrossTab) tekniği kullanılarak sayısal veriler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Tarama türü araştırmaların sonuçlarında sorulara verilen yanıtların yüzde dağılımlarının ve frekanslarının verilmesi katılımcıların görüşlerinin gösterilmesi açısından önemlidir (Büyüköztürk, vd., 2020). Anketler, bir anda bireylerin birden çok özelliği hakkında bilgi toplama aracıdır; bu nedenle psikolojik özelliğe ilişkin ölçeklerde olduğu gibi analizde toplam puan anlamlı değildir (Erkuş, 2010). Sweet ve Grace-Martin (2003), çapraz tablo genelde sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda araştırmacıların kullandığı iki kategorik değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi açısından uygulanmaktadır.

Anket uygulamasından alınan veriler öncelikle yanıt kodlaması (1,2,3,4,5) şeklinde yapılarak SPSS programına tüm verilerin girişi sağlanmıştır. Verilerin analizi aşamasında cevaplanmamış soruya rastlanmamıştır. Belirlenen konu ve temalara yönelik anket sorularının belirlenen yöntem ile karşılaştırılması yapılan anlamlı sonuçlara ulaşılan veriler çalışmaya dâhil edilmiştir. Elde edilen verilere argüman oluşturmak adına konu alanında yapılan daha önceki çalışmalardan destek alınmıştır.

Nitel araştırmalarda toplanan veriler gözlem, görüşmeler ile toplanıp analizi yapılır (Berg & Lune, 2015; Merriam, 2009). Daha sonra ise verilerin gösterilmesi ve sonuç çıkarma bunu takip eder. Bu çalışmanın nicel kısmında tarama araştırması yürütülmüştür.

Nitel araştırmalarda toplanan veriler gözlem, görüşmeler ile toplanıp analizi yapılır (Berg & Lune, 2015; Merriam, 2009). Daha sonra ise verilerin gösterilmesi ve sonuç çıkarma bunu takip eder. Bu çalışmanın nicel kısmında tarama araştırması yürütülmüştür. Nitel veri analizleri için Türkiye de farklı üniversitelerin resim-iş öğretmenliği programlarında görev yapan maksimum çeşitlilik örneklemesine (Büyüköztürk, vd., 2020) göre belirlenen 5 görsel sanatlar eğitimi alan uzmanı akademisyenlerle yürütülen görüşmeler sonucunda ses kaydına alınan görüşme soruları doğrultusunda temalar belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan 30 dakikalık mülakatlar sonrasında kayıt altına alınan ses ve görüntü dikkatle incelenmiş ve çözümlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile bazı temalar belirlenip bu doğrultuda görüşme verilerinde tematik analiz kullanılmıştır (Braun, Clarke, & Terry, 2012). Belirlenen temalarda akademisyenlerin görüşlerinin betimsel analizini yapıp her katılımcı için kodlamalar (A1, A2, A3, A4, A5) kullanılmıştır. Yapılan bu betimsel analiz her soru için araştırmacı tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilip daha sonra bir araya getirilerek değerlendirilmiştir. Yöneltilen tüm sorulara akademisyenler tarafından yanıtlar verilmiştir. Alınan yanıtlar benzerlik ve yönelimlerine göre gruplandırılmış ve çözümlenmiştir. Mülakatlardan elde edilen yanıtlar belirlenen temalar altında toplanmış ve çalışmada elde edilen verilere argümanlar oluşturulmuştur. Analizler raporlaştırılırken her iki katılımcı grubundan elde edilen bulgular ayrı başlıklar altında bulgular bölümünde sunulmuş ve araştırmanın son bölümünde birlikte tartışılmıştır.

4. BULGULAR

4. 1. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşılma Durumuna Yönelik Görüşleri

Öğretmen adaylarına sunulan anket verilerden elde edilen görsel sanatlar öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri iki alt başlık altında sunulmuştur. Bu başlıklar; Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının COVID-19 pandemisi sürecinde geçirdikleri uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri ve görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, uzaktan eğitim sürecinde ÖMGY'ne ulaşma durumlarına yönelik görüşleridir.

4. 1. 1. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Covid Pandemisi Döneminde Geçirdikleri Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

Aşağıdaki tablolarda; görsel sanatlar öğretmeni adaylarının COVID pandemisi sürecinde geçirdikleri uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinin yanı sıra bu görüşlerin kendi aralarında ve demografik özelliklerle karşılaştırmalarında dikkat çeken önemli farklılıklar sunulmuştur.

Tablo 11. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri: f (%)

Kişisel performans ve başarılarına yönelik öz değerlendirmeleri				
Çok iyi	İyi	Kararsızım	Kötü	Çok kötü
20 (%19,4)	55 (%53,4)	13 (%12,6)	12 (%11,7)	3 (%2,9)
Sunulan öğretim süreçlerine yönelik değerlendirmeleri				
Çok iyi	İyi	Kararsızım	Kötü	Çok kötü
6 (%5,8)	44 (%42,7)	25 (%24,3)	24 (%23,3)	4 (%3,9)
Ölçme ve değerlendirme süreçlerinin amacına uygunluğuna yönelik eleştirileri				
Kesinlikle Uygun	Uygun	Kararsızım	Uygun değil	Kesinlikle uygun değil
4 (%3,9)	31 (%30,1)	36 (%35,0)	24 (%23,3)	8 (%7,8)
Teorik derslerin verimlilik açısından değerlendirmeleri				
Çok iyi	İyi	Kararsızım	Kötü	Çok kötü
8 (%7,8)	36 (%35,0)	21 (%20,4)	30 (%29,1)	8 (%7,8)
Uygulamalı derslerin verimlilik açısından değerlendirmeleri				
Çok iyi	İyi	Kararsızım	Kötü	Çok kötü
4 (%3,9)	23 (%22,3)	13 (%12,6)	35 (%34,0)	28 (%27,2)
Akademik eğitim sürecinin kayıp olarak görme durumları				
Kesinlikle kayıp	Kayıp	Kararsızım	Kayıp değil	Kesinlikle kayıp değil
36 (%35,0)	20 (%19,4)	23 (%22,3)	15 (%14,6)	9 (%8,7)
Lisans eğitimi için uygun olduğunu düşündükleri eğitim yöntemi tercihleri				
Yüz yüze eğitim	Uzaktan eğitim	Hibrit/Karma eğitim		
77 (%74,8)	5 (%4,9)	21 (%20,4)		

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmen adaylarının görüşlerinin frekanslarında bazı önemli farklılıklar gözlemlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde kendi kişisel performans ve başarılarına yönelik öz değerlendirmeleri çoğunlukla (%53,4) olumlu, aynı zamanda onlara sunulan öğretim süreçlerine yönelik görüşleri de çoğunlukla (%42,7) olumlu yöndedir. Öğretmen adaylarının bu süreç içerisinde ölçme ve değerlendirme süreçlerinin amacına uygunluğuna yönelik görüşlerinin çoğunluğu (%35,0) kararsız yöndedir. Teorik derslerin verimliliğini çoğunlukla (%35,0) olumlu değerlendiren öğretmen adaylarının çoğunluğu (%34,0) uygulamalı derslerin verimliliğini olumsuz değerlendirmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmen adayları geçirdikleri bu süreçte akademik eğitim sürecini çoğunlukla (%35,0) kesinlik kayıp görmekteyler. Lisans eğitimi için uygun olduğunu düşündükleri eğitim yöntemi ise büyük bir çoğunlukla (%74,8) yüz yüze eğitimidir.

Tablo 12. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitimde Sunulan Öğretim Süreçlerine Yönelik Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması: f (%)

		Sunulan öğretim süreçlerine yönelik değerlendirmeleri					Toplam
		Çok iyi	İyi	Kararsızım	Kötü	Çok	
Sınıf	2	1	3 (%2,9)	3 (%2,9)	0 (%0,0)	0	7 (%6,8)
	3	4	17 (%16,5)	9 (%8,7)	7 (%6,8)	2	39 (%37,9)
	4	1	10 (%9,7)	8 (%7,8)	3 (%2,9)	1	23 (%22,3)
	Mezun 1	0	9 (%8,7)	2 (%1,9)	8 (%7,8)	1	20 (%19,4)
	Mezun 2	0	5 (%4,9)	3 (%2,9)	6 (%5,8)	0	14 (%13,6)
Öz değerlendirme	Çok iyi	3	7 (%6,8)	6 (%5,8)	4 (%3,9)	0	20 (%19,4)
	İyi	1	31 (%30,1)	13	10 (%9,7)	0	55 (%53,4)
	Kararsızım	1	5 (%4,9)	4 (%3,9)	3 (%2,9)	0	13 (%12,6)
	Kötü	1	1 (%1,0)	2 (%1,9)	6 (%5,8)	2	12 (%11,7)
	Çok kötü	0	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%1,0)	2	3 (%2,9)
	Toplam	6	44 (%42,7)	25	24	4	103(%100)

Tablo 12 incelendiğinde, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitimde sunulan öğretim süreçlerine yönelik değerlendirmelerinin sınıf değişkenine göre karşılaştırılması yapıldığında çoğunluğun süreci olumlu (%42,7) değerlendirdiği görülmektedir. Süreci olumlu değerlendirenlerin %2,9'u 2. Sınıf, %16,5'i 3. Sınıf, %9,7'si 4. Sınıf, %8,7'si mezun 1, %4,9'u mezun 2'dir. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde sunulan öğretim süreçlerine yönelik değerlendirmelerinin öz değerlendirmeleri ile yapılan karşılaştırmada süreci olumlu (%42,7) değerlendiren öğretmen adaylarının çoğunluğu (%30,1) kişisel performansını ve öz değerlendirmesini olumlu değerlendirmiştir.

Tablo 13. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sürecindeki Kişisel Performans ve Başarılarına Yönelik Görüşlerinin Derslere Katılma Durumlarıyla Karşılaştırılması: f (%)

	Katılım				Toplam
		Bazen	Çoğunlukla	Sadece sınavlara girdim	
Kişisel performans ve başarılarına yönelik öz değerlendirmeleri	Çok iyi	2 (%1,9)	17 (%16,5)	1 (%1,0)	20 (%19,4)
	İyi	10 (%9,7)	42 (%40,8)	3 (%2,9)	55 (%53,4)
	Kararsızım	0 (%0,0)	10 (%9,7)	3 (%2,9)	13 (%12,6)
	Kötü	0 (%0,0)	10 (%9,7)	2 (%1,9)	12 (%11,7)
	Çok kötü	3 (%2,9)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	3 (%2,9)
	Toplam	15 (%14,6)	79 (%76,7)	9 (%8,7)	103 (%100)

Tablo 13 incelendiğinde, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecindeki kişisel performans ve başarılarına yönelik görüşlerinin derslere katılma durumlarıyla karşılaştırılması yapıldığında derslere çoğunlukla (%76,7) katılım gösteren öğretmen adaylarının %40,8'i bu süreçte kendi kişisel ve performanslarını olumlu değerlendiren öğretmen adayları olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Lisans Eğitimleri İçin Tercih Ettikleri Eğitim Yöntemleriyle Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%)

Eğitim yöntemi		Yüz yüze eğitim	Uzaktan eğitim	Hibrit/ Karma eğitim	Toplam
Sınıf	2	5 (%4,9)	0 (%0,0)	2 (%1,9)	7 (%6,8)
	3	26 (%25,2)	3 (%2,9)	10 (%9,7)	39 (%37,9)
	4	16 (%15,5)	2 (%1,9)	5 (%4,9)	23 (%22,3)
	Mezun 1	16 (%15,5)	0 (%0,0)	4 (%3,9)	20 (%19,4)
	Mezun 2	14 (%13,6)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	14 (%13,6)
Akademik eğitim sürecinin kayıp olarak görme	Kesinlikle kayıp	34 (%33,0)	0 (%0,0)	2 (%1,9)	36 (%35,0)
	Kayıp	17 (%16,5)	0 (%0,0)	3 (%2,9)	20 (%19,4)
	Kararsızım	14 (%13,6)	1 (%1,0)	8 (%7,8)	23 (%22,3)
	Kayıp değil	10 (%9,7)	2 (%1,9)	3 (%2,9)	15 (%14,6)
Uygulamalı derslerin verimliliği	Kesinlikle kayıp değil	2 (%1,9)	2 (%1,9)	5 (%4,9)	9 (%8,7)
	Çok iyi	1 (%1,0)	1 (%1,0)	2 (%1,9)	4 (%3,9)
	İyi	13 (%12,6)	2 (%1,9)	8 (%7,8)	22 (%21,6)
	Kararsızım	9 (%8,7)	1 (%1,0)	3 (%2,9)	13 (%12,6)
	Kötü	32 (%31,1)	0 (%0,0)	3 (%2,9)	35 (%34,0)
Teorik derslerin verimliliği	Çok kötü	22 (%21,4)	1 (%1,0)	5 (%4,9)	28 (%27,2)
	Çok iyi	3 (%2,9)	2 (%1,9)	3 (%2,9)	8 (%7,8)
	İyi	21 (%20,4)	1 (%1,0)	14 (%13,6)	36 (%35,0)
	Kararsızım	17 (%16,5)	1 (%1,0)	3 (%2,9)	21 (%20,4)
	Kötü	29 (%28,2)	1 (%1,0)	0 (%0,0)	30 (%29,1)
Toplam		77 (%74,8)	5 (%4,9)	21 (%20,4)	103 (%100)

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmen adaylarının çoğunluğu (%74,8) yüz yüze eğitimi tercih etmektedir. Yüz yüze eğitimi tercih edenlerin çoğunluğuna sınıf düzeyinde bakıldığında en fazla olan çoğunluğun 3. Sınıflara (%25,2) ait olduğu görülmektedir. Aynı zamanda yüz yüze eğitimi tercih eden öğretmen adaylarının %33,0'ı bu süreçte aldıkları akademik eğitim sürecinin kesinlikle kayıp olduğunu düşünmektedirler. Uygulamalı derslerin verimliliğini çoğunlukla (%34,0) kötü değerlendiren öğretmen adaylarının %31,1'i yüz yüze eğitimi tercih etmiştir. Lisans eğitimi için tercih edilen yüz yüze eğitimin (%74,8) teorik derslerin verimliliğini açısından yapılan değerlendirmeler sonucunda çoğunlukla (%35,0) iyi olarak değerlendiren öğretmen adaylarının seçtikleri eğitim yöntemi %20,4'ü yüz yüze eğitimi tercih etmiştir. Genel anlamda yüz yüze eğitimi tercih edenlerin bir diğer çoğunluğu %28,2'si ise teorik derslerin verimliliğini kötü olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitimde Akademik Eğitim Sürecini Kayıp Olarak Görme Durumları ile Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%)

Akademik eğitim sürecinin kayıp olarak görme							
		Kesinlikle düşünüyorum	Düşünüyorum	Kararsızım	Düşünmüyorum	Kesinlikle düşünmüyorum	Toplam
Öz değerlendirme	Çok iyi	6 (%5,8)	5(%4,9)	3 (%2,9)	4 (%3,9)	2 (%1,9)	0 (%19,4)
	İyi	14 (%13,6)	10 (%9,7)	16 (%15,5)	8 (%7,8)	7 (%6,8)	55 (%53,4)
	Kararsızım	6(%5,8)	3 (%2,9)	3 (%2,9)	1 (%1,0)	0 (%0,0)	13 (%12,6)
	Kötü	7 (%6,8)	2 (%1,9)	1 (%1,0)	2 (%1,9)	0 (%0,0)	12 (%11,7)
	Çok kötü	3 (%2,9)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	3 (%2,9)
Sunulan öğretim süreçlerini değerlendirme	Çok iyi	0 (%0,0)	2 (%1,9)	1 (%1,0)	1 (%1,0)	2 (%1,9)	6 (%5,8)
	İyi	9 (%8,7)	9 (%8,7)	15 (%14,6)	9 (%8,7)	2 (%1,9)	44 (%42,7)
	Kararsızım	10 (%9,7)	4 (%3,9)	5 (%4,9)	4 (%3,9)	2 (%1,9)	25 (%24,3)
	Kötü	13 (%12,6)	5 (%4,9)	2 (%1,9)	1 (%1,0)	3 (%2,9)	24 (%23,3)
	Çok kötü	4 (%3,9)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	4 (%3,9)
Toplam		36 (%35,0)	20 (%19,4)	23 (%22,3)	15 (%14,6)	9 (%8,7)	103(%100)

Tablo 15 incelendiğinde, öğretmen adayları uzaktan eğitimde akademik eğitim sürecini çoğunlukla (%35,0) kayıp görmektedirler. Diğer görüşler ile karşılaştırıldığında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Bunlar; süreçte kendilerini olumlu değerlendiren öğretmen adaylarının %15,5'i bu sürecin kayıp olma konusunda kararsız kalmışlardır. Bu akademik süreci kesinlikle kayıp görenlerin öz değerlendirmelerinde ise %5,8'inin kararsız, %6,8'inin kötü, %2,9'unun kendilerini çok kötü değerlendirdikleri görülmektedir. Kendilerine sunulan öğretim süreçlerini olumlu (%53,4) değerlendiren öğretmen adaylarının %14,6'sı akademik sürecin kayıp olma konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Akademik süreci kayıp görenlerin çoğunluğu %35,0'ın %12,6'sı sunulan öğretim süreçlerini kötü değerlendirmektedir.

4. 1. 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının, Uzaktan Yürütülen Lisans Dersleri ile ÖMGY'ne Ulaşılma Durumuna Yönelik Görüşleri

Aşağıdaki tablolarda; görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde ÖMGY'ne ulaşma durumlarına yönelik görüşlerinin yanı sıra bu görüşlerin kendi aralarında ve demografik özelliklerle karşılaştırmalarında dikkat çeken önemli farklılıklar sunulmuştur.

Tablo 16. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının, Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşılma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Betimsel Bulguları: f (%)

	Kesinlikle düşünüyorum	Düşünüyorum	Kararsızım	Düşünmüyorum	Kesinlikle düşünmüyorum
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliliklerine ulaşabilme durumlarına yönelik düşünceleri	4 (%3,9)	21 (%20,4)	25 (%24,3)	30 (%29,1)	23 (%22,3)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi için gerekli olan bilgi ve becerileri kazanabilme durumlarına yönelik düşünceleri	4 (%3,9)	18 (%17,5)	30 (%29,1)	32 (%31,1)	19 (%18,4)
Uzaktan yürütülen öğretmenlik uygulaması (staj) dersi ile öğretmen adaylarının yeterli deneyime ve başarıya ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?	2 (%1,9)	18 (%17,5)	19 (%18,4)	30 (%29,1)	34 (%33,0)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisine yeterli düzeyde ulaşabildiklerini düşünüyor musunuz?	2 (%1,9)	15 (%14,9)	33 (%32,0)	34 (%33,0)	19 (%18,4)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğretmenlik mevzuatına uygun davranabileceklerini düşünüyor musunuz?	4 (%3,9)	26 (%25,2)	34 (%33,0)	27 (%26,2)	12 (%11,7)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlayabileceğini düşünüyor musunuz?	4 (%3,9)	22 (%21,4)	33 (%32,0)	35 (%34,0)	9 (%8,7)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında etkili bir öğrenme ortamı hazırlayabileceğini düşünüyor musunuz?	2 (%1,9)	22 (%21,4)	40 (%38,8)	26 (%25,2)	13 (%12,6)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerini etkin bir şekilde yönetebileceğini düşünüyor musunuz?	4 (%3,9)	22 (%21,4)	35 (%34,0)	31 (%30,1)	11 (%10,7)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanabileceğini düşünüyor musunuz?	11 (%10,7)	40 (%38,8)	32 (%31,1)	17 (%16,5)	3 (%2,9)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında ölçme ve değerlendirme süreçlerini amacına uygun yürütebileceğini düşünüyor musunuz?	4 (%3,9)	39 (%37,9)	35 (%34,0)	22 (%21,4)	3 (%2,9)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrencilerinin gelişimini destekleyici tutum ve davranışları sergileyebileceğini düşünüyor musunuz?	7 (%6,8)	36 (%35,0)	37 (%35,9)	18 (%17,5)	5 (%4,9)
Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında gerekli olan etkili iletişim ve iş birliği becerilerine ulaşabildiklerini düşünüyor musunuz?	4 (%3,9)	32 (%31,1)	31 (%30,1)	29 (%28,2)	7 (%6,8)

Tablo 16 incelendiğinde öğretmen adayları, uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmenlik yeterliliklerine çoğunlukla (%29,1) ulaşamadıklarını düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi için gerekli olan bilgi ve becerilerine çoğunlukla (%31,1) ulaşamadıklarını düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen öğretmenlik uygulaması (staj) dersi ile öğretmen adaylarının yeterli deneyime ve başarıya çoğunlukla (%33,0) ulaşamadıklarını düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisine çoğunlukla (%33,0) yeterli düzeyde ulaşamadıklarını düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğretmenlik mevzuatına uygun davranabilecekleri konusunda çoğunlukla (%33,0) kararsız bir görüş bildirmişlerdir. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında eğitim öğretim süreçlerini çoğunlukla (%34,0) etkin bir şekilde planlayamayacaklarını düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerini etkin bir şekilde yönetebilecekleri konusunda çoğunlukla (%34,0) kararsız bir görüş bildirmişlerdir. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerini çoğunlukla (%38,8) etkin olarak kullanabileceklerini düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında ölçme ve değerlendirme süreçlerini çoğunlukla (%37,9) amacına uygun yürütebileceklerini düşünmektedirler. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrencilerinin gelişimini destekleyici tutum ve davranışları sergileyebilecekleri konusunda çoğunlukla (%35,9) kararsız görüş bildirmişlerdir. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında gerekli olan etkili iletişim ve iş birliği becerilerine çoğunlukla (%31,1) ulaşabildiklerini düşünmektedirler.

Tablo 17. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının, Uzaktan Eğitim Sürecinde ÖMGY'ne Ulaşma Durumlarına Yönelik Görüşlerinin Diğer Bazı Görüşleri ile Karşılaştırılması: f (%)

		ÖMGY'ne ulaşabilme düşünceleri					Toplam
		Kesinlikle düşünüyorum	Düşünüyorum	Kararsızım	Düşünmüyorum	Kesinlikle düşünmüyorum	
Sunulan öğretim süreçlerine yönelik genel değerlendirmeleri	Çok iyi	0 (%0,0)	2 (%1,9)	3 (%2,9)	0 (%0,0)	1 (%1,0)	6 (%5,8)
	İyi	4 (%3,9)	16 (%15,5)	12 (%11,7)	12 (%11,7)	0 (%0,0)	44 (%42,7)
	Kararsızım	0 (%0,0)	2 (%1,9)	7 (%6,8)	8 (%7,8)	8 (%7,8)	25 (%24,3)
	Kötü	0 (%0,0)	1 (%1,0)	2 (%1,9)	9 (%8,7)	12 (%11,7)	24 (% 23,3)
	Çok kötü	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%1,0)	1 (%1,0)	2 (%1,9)	4 (%3,9)
Öz değerlendirme	Çok iyi	0 (%0,0)	7 (%6,8)	5 (%4,9)	3 (%2,9)	5 (%4,9)	20 (%19,4)
	İyi	3 (%2,9)	14 (%13,6)	12 (%11,7)	17 (%16,5)	9 (%8,7)	55 (%53,4)
	Kararsızım	1 (%1,0)	0 (%0,0)	5 (%4,9)	3 (%2,9)	4 (%3,9)	3 (%11,7)
	Kötü	0 (%0,0)	0 (%0,0)	1 (%1,0)	7 (%6,8)	4 (%3,9)	12 (%11,7)
	Çok kötü	0 (%0,0)	0 (%0,0)	2 (%1,9)	0 (%0,0)	1 (%1,0)	3 (%2,9)
Akademik eğitim sürecini kayıp görme	Kesinlikle kayıp	1 (%1,0)	3 (%2,9)	6 (%5,8)	12 (%11,7)	14 (%13,6)	36 (%35,0)
	Kayıp	1(%1,0)	4 (%3,9)	4 (%3,9)	7 (%6,8)	4 (%3,9)	20 (%19,4)
	Kararsızım	0 (%0,0)	8 (%7,8)	9 (%8,7)	4 (%3,9)	2 (%1,9)	23 (%22,3)
	Kayıp değil	1 (%1,0)	4 (%3,9)	4 (%3,9)	6 (%5,8)	0 (%0,0)	15 (%14,6)
	Kesinlikle kayıp değil	1 (%1,0)	2 (%1,9)	2 (%1,9)	1 (%1,0)	3 (%2,9)	9 (%8,7)
Uygulamalı derslerin verimliliği	Çok iyi	1 (%1,0)	2 (%1,9)	1 (%1,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	4 (%3,9)
	İyi	2 (%1,9)	9 (%8,7)	8 (%7,8)	4 (%3,9)	0 (%0,0)	23 (%22,3)
	Kararsızım	0 (%0,0)	4 (%3,9)	5 (%4,9)	3 (%2,9)	1 (%1,0)	13 (%12,6)
	Kötü	1 (%1,0)	4 (%3,9)	7 (%6,8)	17 (%16,5)	6 (%5,8)	35 (%34,0)
	Çok kötü	0 (%0,0)	2 (%1,9)	4 (%3,9)	6 (%5,8)	16 (%15,5)	28 (%27,2)
Teorik derslerin verimliliği	Çok iyi	1 (%1,0)	2 (%1,9)	5 (%4,9)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	8 (%7,8)
	İyi	2 (%1,9)	13 (%12,6)	8 (%7,8)	9 (%8,7)	4 (%3,9)	36 (%35,0)
	Kararsızım	1 (%1,0)	3 (%2,9)	9 (%8,7)	4 (%3,9)	4 (%3,9)	21 (%20,4)
	Kötü	0 (%0,0)	3 (%2,9)	3 (%2,9)	15 (%14,6)	9 (%8,7)	30 (%29,1)
	Çok kötü	0 (%0,0)	0 (%0,0)	0 (%0,0)	2 (%1,9)	6 (%5,8)	8 (%7,8)
Toplam		4 (%3,9)	21 (%20,4)	25 (%24,3)	30 (%29,1)	23 (%22,3)	103 (%100)

Tablo 17 incelendiğinde, sunulan öğretim süreçlerini çoğunlukla (%42,7) iyi değerlendiren öğretmen adaylarının %15,5'i ÖMGY'ne ulaşabildiklerini düşünmektedirler. Kendi kişisel performans ve başarılarına yönelik çoğunlukla (%53,4) iyi değerlendirme yapan öğretmen adaylarının %16,5'i ÖMGY'ne ulaşabildiklerini düşünmemektedirler. Akademik süreci çoğunlukla (%35,0) kayıp gören öğretmen adaylarının %13,6'sı ÖMGY'ne kesinlikle ulaşamadıklarını düşünmektedirler. Uygulamalı derslerin verimliliğini çoğunlukla (%34,0) kötü olduğu görüşünü bildiren öğretmen adaylarının %16,5'i ÖMGY'ne ulaşabildiklerini düşünmemektedirler. Uygulamalı derslerin verimliliğini çoğunlukla (%22,3) iyi olarak değerlendiren öğretmen adaylarının %8,7'si ÖMGY'ne ulaşabildiklerini düşünmektedirler. Teorik derslerin verimliliğini çoğunlukla (%35,0) iyi değerlendiren öğretmen adaylarının %12,6'sı ÖMGY'ne ulaşabildiklerini düşünmektedirler.

4. 2. Akademisyenlerin, Uzaktan Eğitim Sürecinde Görsel Sanat Öğretmen Adaylarının ÖMGY'ne Ulaşma Durumlarına Yönelik Görüşleri

COVID-19 döneminde GSÖ'ların eğitim sürecinde etkin olarak rol alan akademisyenlerin sürece yönelik görüşleri beş alt başlık altında sunulmuştur. Bu başlıklar; Akademisyenlerin COVID-19 pandemisi sürecinde verdikleri uzaktan eğitime yönelik görüşleri, ÖA'ların süreçteki performanslarına yönelik görüşleri, ÖA'ların uygulama ağırlıklı derslerine yönelik görüşleri, ÖA'ların ÖMGY'ne ulaşabilmelerine yönelik görüşleri ve GSÖ yetiştirme eğitiminde uzaktan eğitime yönelik değerlendirmeleridir.

4. 2. 1. Akademisyenlerin, COVID-19 Pandemi Döneminde Geçirdikleri Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

Akademisyenlerin dördü (A1, A2, A3, A5) üniversitelerde genel olarak uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitiminde dijital farklı platformlardan yararlanıldığı, bazı mekân düzenlemelerinin yapıldığı ve ağırlıklı süreci canlı tutmak için ödevlendirmeye gidildiğini ifade etmişlerdir. Bu durumu A1:

Biz Periscope diye bir program kullanıyoruz. Aynı zamanda birkaç tane görüşme odalarımız ve sınav odalarımız gibi ayrıca farklı fonksiyonlarımızda var tabi. Bizim alanımız daha çok uygulama olduğu için ben süreç dosyası ya da uygulamaya yönelik ödevleri tercih ettim, şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca, akademisyenlerin alınan görüşlere göre iki akademisyen teknolojik alt yapılarının iyi olduğunu ifade ederken üç akademisyende teknik yetersizliklerden şikâyet ettiği söylenilebilir. Akademisyenlerden biri (A2) süreçte çok zorluk çekmediklerini yalnızca tecrübesiz olduklarını ifade ederken bir diğer akademisyen (A4) üniversitelerinin teknolojik alt yapısının iyi olduğu için süreci de buna paralel olarak iyi yürüttüklerini ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde yapılan değerlendirme süreçleri üzerine görüş bildiren akademisyenler (A1, A2, A3, A4, A5) değerlendirmeler yapılırken sağlıklı bir değerlendirilmenin

yapılamadığını değerlendirmelerin sadece ödevlendirilme ile yapıldığını ve uygulama süreçlerindeki sorunlar ile ilgili olarak öğrencilerin kopyaya yöneldiği dışarıdan alınan kontrolsüz destekler olduğunu gözlemlemişlerdir. Ayrıca bu sistem üzerinden öğretmen adaylarının notlarının yüksek tutulmasından dolayı değerlendirmelerin uygun bir şekilde yapılamadığını bu sebeple de objektif bir değerlendirmenin olmadığını ve fazla zaman aldığı görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu durumu A3:

Bu süreçte öğrenciler ne yapabildiyse kabul ettik, yüz yüze eğitimde yaptıkları işlerin en fazla 3/1'ini yaptırabildik, şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca sınavların güvenilirliği olmadığını görüşünü bildiren akademisyenlerin (A3, A4, A5) yanı sıra bazı akademisyenler (A1, A3, A4) ödevlendirilme ile yapılan çalışmaların dijital olması ve bu şekilde değerlendirilme yapıldığını ifade etmişlerdir. Sınavların güvenilirliği olmadığı durumunu A5:

Yapılan işlerin ne kadar da kendilerinin yaptığını bilemiyoruz bu açıdan yapılan değerlendirmelerin gerçekçi olduğunu düşünmüyorum, şeklinde ifade etmiştir.

4. 2. 2. Akademisyenlerin, Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecindeki Performanslarına Yönelik Görüşleri

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenim gören öğretmen adaylarının süreçte çaba gösterdiklerini ancak başarıya ulaşamadıklarını A3:

Özetle bu öğrenciler atölye derslerinden eksik kalarak geçtiler, şeklinde ifade etmiştir.

A1'de bu konu hakkında:

Çocuklar çok çabalıyordu ama yanlarında olup anlatamadığımız için anlattıklarımız havada kalıyordu. Sadece sözel olarak işlenmeyen derslerimiz var uygulamaya yönelik bir alan olduğumuz için somut deneyimler sağlamamız gerekiyor. Ne kadar anlatsak ta bir çizginin yerini dolduramıyoruz maalesef, şeklinde görüşünü dile getirirken

A4:

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci aktif değildi, şeklinde ifade etmiştir.

Görüşleri alınan bazı akademisyenler (A2, A3, A5) öğretmen adaylarının çoğunun farklı imkânlarda yaşadığından dolayı sıkıntılar çektiğini bunlardan bazılarının internet imkânlarının olmamaları, kırsal alanda yaşamalarından kaynaklı teknik sıkıntılar çekmeleri ve ders esnasında öğrencilerin kameralarını açamamaları olarak ifade etmişlerdir. Bu konuda A3:

Öğrenciler kamerayı açmak zorunda kalmıyor dolayısıyla derslere katılıp katılmadıklarını anlamıyoruz. Sisteme girdiğini görüyoruz fakat orada mı değiller mi göremiyoruz, şeklinde dile getirirken

A5: Kırsal kesimden öğrenciler ile muhatap olduğumuz için teknolojiye ulaşım bakımından zorluk yaşadık. Hatta derslere katılamayan öğrencilerimiz oldu onlar için alternatif yöntemler kullandık, şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

4. 2. 3. Akademisyenlerin, Uzaktan Yürütülen Uygulama Ağırlıklı Atölye Derslerine Yönelik Değerlendirmeleri

Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uygulama ağırlıklı atölye derslerinin uzaktan yürütülmesi sonucunda genel olarak olumsuz görüş bildiren akademisyenler (A1, A2, A3, A4, A5) uygulamalardaki atölye gereksiniminin eksik kaldığını ve yaparak yaşayarak öğrenmenin daha iyi olduğunu düşündüklerinden dolayı uygulama derslerinin yüz yüze olmasının gerektiğini bu şekilde verim alınmadığını dile getirmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmeni eğitimi için gelecek zamanda hibrit eğitimi uygun gören akademisyenler (A1, A2, A3) uygulama ağırlıklı derslerin yürütülmesinde yüz yüze eğitimin olması gerektiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda A1:

Direkt müdahale edemediğim için olay büyüyor, yanlış yöne gidiyor ve zaman kaybı oluyor, şeklinde dile getirirken bu konuda A3:

Uzaktan resim eğitimi, özgün baskı gibi uygulama yöntemlerine ihtiyacı olan alanların atölye gereksinimleri var ve bunları uzaktan eğitimin karşılaması mümkün değil, şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca akademisyenler uygulama derslerinin sunumunun uzaktan eğitim ile sunulmasının oldukça zor olmasından kaynaklı öğretimin sağlanamaması görüşündedirler. Bu konuda A1:

Temel tasarımda çok zorlandım uzun bir süre dil döküyordum ancak anlatamıyordum çünkü öğrenci anlayabilmek için bir çizgiye ihtiyaç duyuyor bu yüzden uygulama dersinde sorun yaşadım. Uzaktan eğitimde ki asıl sıkıntı kontrol edemediğimiz için denetim mekanizmasının eksik olmasıdır. Bu yüzden öğrenciler ile çok büyük bir kopuş yaşadık,

A3: Uygulamalara ihtiyaç olan alanların atölye gereksinimi var. Uzaktan eğitimin bunları karşılaması mümkün değil,

A4: Yüz yüze olmanın, örnek görmenin ve dokunmanın eğitimde çok önemli olduğunu biliyoruz, şeklinde ifade etmişlerdir.

Akademisyenlerin bu olumsuz söylemlerine karşı A1 dijital destekli gerçekleşen uygulamalı olarak işlenen perspektif dersinin verimli geçtiğini ifade etmiştir.

4. 2. 4. Akademisyenlerin, Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Uzaktan Yürütülen Lisans Dersleri ile ÖMGY'ne Ulaşabilmelerine Yönelik Değerlendirmeleri

Akademisyenlerin hepsi, öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ile yürütülen lisans derslerinin öğretmenlik yeterliklerine hedeflenen düzeyde çeşitli sebeplerden dolayı ulaşamadıkları görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda A2 ve A3 iki yıllık bu sürecin verimsiz geçtiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlik yeterliklerine ulaşabilmelerine yönelik bu konuda A3:

Kendi alanıyla ilgili bir donanıma sahip olması imkânsız,

A4: Bizler yaşayarak, göstererek, rol model olarak öğrenciye sınıf yönetiminin ve ölçmenin ne olduğunu anlatmaya çalışırız. Fakat pandemi sürecinde bunları gerçekleştiremedik,

A5: Tabii ki sınıf ortamını bizzat yaşayamadı öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerimiz. Çocuklarla aynı ortamda bulunamadılar, şeklinde kendilerini ifade etmişlerdir.

Ayrıca öğretmenlik uygulaması dersi ile staj deneyimine sahip olan öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde deneyimledikleri bu uygulamanın yetersiz olduğunu düşünen A2, bir sınıfa girip ders anlatmak ile çevrimiçi ortamda ders anlatıp deneyim sahibi olmanın arasında oldukça fark olduğunu ifade etmiştir.

Olumsuz sonuçlandığını düşünülen bu süreçte A3 ve A4 yaşanan kayıpların telafisinin zor olduğunu, A5 öğretmen adaylarının yaşadıkları kayıplardan ötürü eksikliklerini kendileri tarafından telafi edebileceklerini bu konuda sorumluluk sahibi olduklarını ifade etmiştir. A1 ve A2 ise telafinin mümkün olduğunu ifade etmişlerdir.

4. 2. 5. Akademisyenlerin, Görsel Sanatlar Öğretmeni Yetiştirme Eğitiminde Uzaktan Eğitim Yöntemine Yönelik Değerlendirmeleri

Akademisyenlerin, görsel sanatlar öğretilerinin eğitimi için gelecek zamanda eğitim yöntemi tercihi olarak üç akademisyen (A1, A2, A3) hibrit eğitim yöntemini tercih ettiğini ifade etmiştir. Bu konuda A1:

Uygulamalı dersler mutlaka yüz yüze olmalı ama teknoloji de kullanılmalı. Teorik dersler mecbur kalırsa ihtiyaç halinde çok kalabalık olan durumlarda akademisyenleri de rahatlatmak ve daha çok akademik çalışma yapabilmesi adına zaman-mekân sağlamak için belli teorik dersler uzaktan eğitim ile verilebilir, şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Gelecek zamanda görsel sanatlar öğretmeni eğitimi için hibrit eğitimi yöntemini seçen akademisyenlerin dışında olan iki akademisyen (A4, A5) ise yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda A4:

Kesinlikle yüz yüze eğitim, şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

COVID-19 ile uygulamaya konulan zorunlu uzaktan eğitimin iki farklı açıdan eğitim öğretime katkısı olduğunu düşünen akademisyenlerden biri (A1) bunların, çağdaş eğitimin gerekliliği olan teknolojiyi kullanma açısından olumlu olduğu ve uzaktan eğitimin hem mekân hem de zaman açısından ekonomik olması sebebiyle eğitim veren akademisyenlerin iş yükünün hafiflemesine fayda sağladığı olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda A2:

Öğretmen adayları teknolojik materyalleri kullanmayı alternatif bilgisayarı, tableti, alternatif uygulamaları ve aplikasyonları kullanmayı öğrendiler, şeklinde dile getirirken

A5: Böylelikle uzaktan eğitim sistemini tanımış oldular, şeklinde ifade etmiştir.

5. TARTIŞMA

Araştırmada GSÖA'ların uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri ÖMGY'ne açısından incelenmiştir.

GSÖA'lar geçirdikleri uzaktan eğitim süreçlerinde kendi kişisel performans ve başarılarına yönelik öz değerlendirmelerinde önemli bir fark tespit edilmiştir. Öğretmen adayları bu süreçte çoğunlukla kendi performanslarını, iyi görmektedirler. Sadece sınavlara katılım gösteren öğrencilerin bile bu süreçte kendi performanslarını olumlu değerlendirdikleri görülmektedir (Tablo 12, s. 36). Bu durumda öğretmen adaylarının öğrenci ruh haliyle olduklarından dolayı kendilerine yönelik iyimser bakış açısında olduklarını düşünebiliriz çünkü sağlıklı bir uzaktan eğitim için sürecin aktif olarak takip edilmesinin şart olduğu açık bir durumdur.

GSÖA'lar sunulan öğretim süreçlerini genel anlamda olumlu değerlendirmişlerdir. Ancak mezun grubu öğrenciler öğretim süreçlerini olumsuz değerlendirmişlerdir (Tablo 11, s. 35). Bunun nedeni olarak mezun grubu öğrencilerin uzaktan eğitim ile COVID-19 sürecinin henüz başındayken tanışmış olmaları ve bu durumun hazırbulunuşluklarının eksikliğinden dolayı süreci olumsuz değerlendirdikleri düşünülmektedir. GSÖA'ların süreci genel anlamda olumlu değerlendirmelerini destekleyen bir sonuca ulaşan TONUÇ (2022) uzaktan eğitim sürecinin benzer bir alandaki eğitimi için verimli geçtiğini belirtmiştir.

GSÖA'lar COVID-19 sürecinde ölçme ve değerlendirme süreçlerinin amacına uygunluğu konusunda çoğunlukla kararsız kalmış net bir görüş bildirmemişlerdir. (Tablo 10, s. 30) Öğretmen adayları değerlendirme süreçlerini çok sağlıklı bulmamış olabilirler ancak bu süreçte aldıkları yüksek notlar kendi lehlerine yönelik olduğu için buradaki görüş bildirme konusunda çekimser davranış gösterdikleri düşünülmektedir. Akademisyenler ile yapılan görüşmeler neticesinde çoğunluğunun uzaktan eğitim döneminde ölçme süreçlerinin sağlıklı yürütülmediği, objektif değerlendirme yapılmadığı ve istenilen düzeye ulaşılmadığı görüşünde olduklarına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim ve uzaktan öğretmen yetiştirme bağlamında yaptıkları araştırma neticesinde Çardak ve Güler (2020) bu sonuca ilişkin öğretim süreçlerinde bu sürece yönelik ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunların bulunduğunu ileri sürmüşlerdir. Bilgisayar öğretmenlerine yönelik yapılan bir çalışmada Akden (2021) uzaktan eğitim sürecinde yapılan ölçme değerlendirme süreçlerinin çok güvenilir olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

GSÖA'lar geçirdikleri uzaktan eğitim süresi içerisinde aldıkları teorik dersleri verimlilik açısından çoğunlukla olumlu değerlendirirken uygulamalı derslerin verimliliği açısından çoğunlukla olumsuz değerlendirmektedirler (Tablo 13, s. 37). Uygulamalı derslerin uygulanışının zor olmasından kaynaklı veriminde buna paralel olarak etkilendiği akademisyenlerden alınan görüşler ile desteklenmiştir. Bu veriye göre uygulamalı dersler bu alanlar için önemli bir yere sahiptir. Bir

diğer taraftan ise uygulama derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesinin güçlüğünden ötürü öğretmen adaylarının verim alamadıkları düşünülmektedir. Çardak ve Güler (2020) yaptıkları araştırmada benzer bir sonuç olarak staj/uygulamalı derslerin eksik kaldığının ve bu durumun öğretmen yetiştirmede bir sorun oluşturduğunun sonucuna yönelik veriler elde etmişlerdir. Taşkesen ve Bakırhan (2021) görsel sanatlar öğretmenleri ile görsel sanatlar dersinin uzaktan eğitimde yürütülmesine ilişkin yaptıkları çalışmada uygulama ağırlıklı bir ders olan görsel sanatlar eğitiminin uzaktan eğitim ile olumsuz görüşlerin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tonuç (2022) yaptığı araştırma sonucunda uygulamalı derslerin uygulanışı açısından yüz yüze eğitimi tercih eden eğitimcilerin bile teorik açıdan işlenen dersler adına uzaktan eğitimde memnun oldukları sonucunu elde etmiştir.

Akademisyenlerin sürece yönelik görüşlerinde çoğunluğun akademik süreci kayıp olarak gördüğü ve bu durumun telafisinin zor olduğunu düşündükleri bilgisine ulaşılmıştır. GSÖA'lar da geçirdikleri uzaktan eğitim sürecinde aldıkları akademik eğitim sürecini büyük çoğunlukla kesinlikle kayıp olarak görmektedirler (Tablo 10, s. 30). Öğretmen adaylarının akademik süreci kayıp görme durumları ile demografik özellikleri arasında hatta uzaktan eğitimi bir dönem ve birden fazla dönem alan sınıf düzeylerinde dahi anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Diğer veriler ile karşılaştırmalar yapıldığında öğretmen adaylarının başarılarına yönelik öz değerlendirmelerine göre kişisel olarak kendilerini iyi değerlendiren çoğunluğun akademik süreci kayıp görme konusunda kararsız oldukları, kişisel performanslarını kötü olarak değerlendirenlerin ise akademik süreci kayıp gördükleri gözlemlenmiştir. Yani kendilerini iyi değerlendiren öğretmen adayları akademik sürecin kayıp olma konusunda net bir görüş bildirmemişlerdir. Kendileri süreçteki performansları açısından kötü olarak değerlendiren öğretmen adaylarının bu süreci kayıp gördüklerini söyleyebiliriz. Pandemi sürecinde alınan eğitimin kayıp olduğu verisini destekler nitelikte sonuca ulaşan Güven ve Uçar (2021) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarının yeterli olmadığı görüşünde olduklarını belirtmişlerdir.

Sunulan öğretim süreçlerinin iyi olduğunu düşünenlerin çoğunluğu akademik sürecin kayıp olması konusunda kararsızlardır ancak sunulan öğretim süreçlerinin kötü olduğunu düşünenlerin çoğunluğu akademik süreci kayıp olarak görmektedirler (Tablo 14, s. 37). Yani öğrenciler akademik sürecin kayıp olmasında kendi kişisel performanslarının iyi ve ya kötü olmasının, onlara sunulan öğretim süreçlerinin iyi olup olmaması ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu durumda sürecin kayıp olması, öğrencilerin süreç içerisinde gösterdikleri kişisel çaba ve sunulan öğretim süreçlerinin niteliği ile ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Verilere tekrar baktığımızda da öğretmen adaylarının kendi öz değerlendirmelerine yönelik görüşleri öğretim süreçlerine yönelik görüşlerinden daha büyük oranda olumlu yöndedir. Bu durumda sürecin kayıp olmasında öğretim süreçlerinin daha etkin olduğunu düşünebiliriz. Dolayısıyla buna örnek olarak Kanbak (2021)'ın yürüttüğü çalışmada pandemi döneminde zorunlu olarak başlayan uzaktan öğrenmenin, uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşlerin ortaya çıkmasında bu alandaki altyapı yetersizliklerin kaynak olabileceği sonucu

gösterilebilmektedir. Güven ve Uçar (2021)'da uzaktan eğitim yönteminin etkisiz olmasını sunulan öğretimde derslerin işlenişinden ve öğretim elemanlarından kaynaklı olduğuyla ilişkilendirmişlerdir. Bu durumda sunulan öğretim süreçlerinin altyapı zenginliği ne kadar iyi olursa akademik sürecinde buna paralel olarak olumlu etkilenileceği düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerin verimliliğini kötü/çok kötü görüşünü bildiren öğretmen adayları akademik eğitim sürecini de kötü görmüşlerdir. Uygulamalı derslerin verimliliğini iyi/çok iyi görüşünü bildirenler ise akademik süreci kayıp görmemiş ve ya kararsız oldukları görüşlerini belirtmişlerdir. Teorik derslerin verimliliği konusunda kötü/çok kötü görüşünü bildiren öğretmen adayları süreci kayıp olarak görmüşlerdir. Teorik derslerin verimliliğini iyi/çok iyi görüşünü bildirenler ise akademik süreci kayıp görmemiş ve net bir görüş bildirmemişlerdir (Tablo 10, s. 30). Yani öğretmen adaylarının kişisel performans ve sunulan öğretim süreçlerine yönelik değerlendirmelerinde olduğu gibi dersin verimliliği de sürecin kayıp olma durumunu etkilemektedir. Bu durumda teorik ve uygulamalı derslerin verimsiz olması tüm akademik sürecin verimsiz geçmesine sebep olduğu görülmektedir. Genel olarak teorik derslerin verimli geçtiğini düşünseler de bu görüşlerinin sürecin kayıp olarak görülmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yani öğretmen adayları süreci bir bütün olarak değerlendirmişlerdir.

Akademisyenler uygulamalı derslerin genel yapısıyla uzaktan eğitimin genel yapısının uyuşmadığı, verim alınmadığı, derslerin sunumlarının zor olduğu ve bu derslerin doğal ortamında atölyelerde yapılması gerektiği görüşündedirler. Bunun yanı sıra dijital destekli uygulama derslerinin verimli geçtiğini düşünen akademisyenler GSÖ yetiştirmek için uygulamalı dersler için yüz yüze eğitimi tercih ederken teorik derslerin uzaktan yürütülmesini destekleyip hibrit eğitime yönelik olumlu bir görüş bildirmişlerdir.

GSÖA'lar geçirmiş oldukları uzaktan eğitim süreçlerinin göz önünde bulundurularak lisans eğitimi için uygun olduğunu düşündükleri eğitim yöntemi tüm görüşlerden bağımsız olarak çoğunlukla yüz yüze eğitimidir. Teorik derslerin verimli geçtiğini düşünen grubun çoğunluğu dahi yüz yüze eğitimi tercih etmektedir. Yüz yüze eğitimi tercih edenlerin çoğunluğu akademik süreci kayıp görmektedirler. Hibrit eğitimi tercih edenler ise bu sürecin kayıp olma konusunda kararsız olup net bir görüş bildirmemişlerdir (Tablo 10, s. 30). Öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında lisans eğitimi tercih ettikleri eğitim yönteminin yüz yüze eğitim olmasının nedeni olarak bu dönemde akademik süreci kayıp görüyor olmaları gösterilebilir. Ancak bu doğru bir seçim değildir. Hibrit eğitimi kendileri için avantajlı bir eğitim yöntemi olarak görmeleri beklenmektedir. Diğer görüşler ile önemli bir farklılık gözlenmemiştir. Bunun bir nedeni olarak öğretmen adayları üzerinde uzaktan eğitime yönelik olumsuz bir düşüncenin hâkim olması, hibrit eğitimin bir kısmının uzaktan yürütülüyor olması yapılan tercihlerin yüz yüze eğitim olmasına etki etmiş olabilir. Çoğunluğun bir diğer kısmı hibrit/karma eğitimi tercih etmiştir. Pandeminin ilerleyen zamanlarında uzaktan eğitimin daha fazla tecrübe edilmiş olduğu dönemlerde eğitim almış olduğu varsayılan 3. sınıf düzeyinin

eğitim yöntem tercihi yüz yüze eğitimidir. Bu sayının az olmasının nedenlerinden birinin hibrit eğitim gerçeğinin ve anlayışının gelişmemiş olması ve zorunlu uzaktan eğitim sürecinde yeterince faydalanamamış olmalarından kaynaklı uzaktan eğitimin tercih edilebilecek avantajları olan bir eğitim öğretim yöntemi olduğunu kavrayamadıkları ön görülmektedir. Yaptığı çalışmada bu veriyi destekler nitelikte bir sonuca ulaşan Kanbak (2021) çalışmasına dâhil olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun yaparak-yaşayarak öğrenmeyi tercih ettiklerini ve bu durumun genel alışkanlıklarından etkilendiğini düşünmektedir. Bu yüzden öğretmen adayları akademik süreci kayıp olarak görüp yüz yüze eğitimi tercih etmelerini etkilemiş olabilir. Benzer bir sonuca ulaşan Mollaoğlu ve Keser (2021) yapmış oldukları çalışmada öğretim elemanları uzaktan eğitimi ekonomik buluyor olsalar bile görsel sanatlar eğitimi için uygunluğu konusunda olumsuz görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bir diğer taraftan farklı verilere ulaşan Ergün ve Kurnaz (2017)'ın yürüttüğü araştırmada elde ettikleri sonuçlara göre uzaktan eğitimde deneyim sahibi olan öğrencilerin yaşadıkları uzaktan eğitim deneyimlerinin olumlu sonuçlandığı ve gelecekteki öğrenme aracı olarak uzaktan eğitimin tercih edilebilir olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Akyürek (2020), yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin sağladığı olanaklara göre bireyler arasında fırsat eşitsizliğini en aza indirilmesine katkıda bulunduğu ve bireysel öğrenmelerin gerçekleşmesinin uzaktan eğitim ile gerçekleştiğinin sonucuna vardığından bu eğitim yönteminin olumlu olduğunu öngörmüştür. Erim (2021), görsel sanatlar eğitiminin uzaktan uygulamalı derslerine yönelik yaptığı araştırma sonucunda uzaktan eğitimin öğrenciler tarafından ders materyallerine, öğretim elemanlarına ulaşabilmenin kolaylığı ve zaman kaygısı olmaksızın ders materyallerine ulaşım açısından kolaylıklar sağladığı yönünde olumlu yönlerine dikkat çekmiştir.

Öğretmen adayları yaşadıkları uzaktan eğitim süreci ile GSÖA'ların genel anlamda ÖMGY'ne ulaşamayacaklarını ve görsel sanatlar eğitimi için gerekli olan bilgi ve becerileri ulaşamayacaklarını düşünmektedirler. Akademisyenlerin çoğunluğu yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarının bizzat sınıf ortamında bulunmaları gerektiğini düşünmeleri ve yeterliklere ulaşamadıklarını düşünmeleri bu veriyi destekler niteliktedir. Bu duruma örnek olarak öğretmenlik alan bilgisine ulaşamayacakları ve eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlayamayacaklarını düşünmeleri gösterilebilir (Tablo 15, s. 38). Öğretmen adayları ÖMGY'ne ulaşamayacaklarını düşünüyorlar çünkü zaten uzaktan eğitimi ve kendi deneyimlerini kayıp görmekteler. Görsel sanatlar eğitiminin daha ilerisi için tercih ettikleri eğitim yöntemi yüz yüze eğitimidir. Buradan anlaşılmaktadır ki öğretmen adayları uzaktan eğitim ile ÖMGY'ne ulaşılmasını mümkün görmemektedirler. Benzer şekilde Yüksel ve Babacan (2022) yürüttükleri araştırma sonucunda gerekli olan teknolojik bilgi ve becerilere sahip olmayan öğretmen adaylarının aldıkları eğitim ile sahip olmaları gereken mesleki yeterliklere (Alan bilgisi, sınıf yönetimi, öğretim süreci vd.) uzaktan eğitim sürecinde aldıkları öğretmenlik uygulamasında bazı tecrübeleri edinemediklerinin sonucuna ulaşmışlardır. Aslan Altan (2021) yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin sebep olduğu iletişim ve sınıf ortamının eksikliği gibi sebeplerden ötürü öğretmen

adaylarının öğretmenlik uygulamalarının senkron yürütülmesine yönelik görüşlerinde kısmen olumsuz olduklarını gözlemlemiştir. ÖMGY'ne açısından önemli bir yere sahip olan öğretmenlik uygulaması (staj) dersinin salgın sürecinde uzaktan eğitim ile yürütülmesinde benzer bir sonuca ulaşan Güven ve Uçar (2021) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının geçirmiş oldukları uzaktan eğitim ile öğretmenlik uygulamasında sahip olmaları gereken deneyimlere ulaşamamalarının önemli bir kayıp olduğu ve adayların kendilerini sınıfta öğretmen profilinde değerlendirememelerinin süreç içerisindeki eksiklerden biri olduğu görüşlerine ulaşmışlardır. GSÖA'lar uzaktan yürütülen lisans dersleri ile mesleki yeterliliklerinden biri olan öğrenme ve öğretme süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanabileceklerini düşünmektedirler (Tablo 15, s. 38). Akademisyenler ile yapılan mülakatlar sonrasında toplanan verilere göre akademisyenlerde bu uzaktan eğitim sürecindeki deneyimleri ile öğretmen adaylarının teknolojik bilgi ve becerilerine katkısı olduğunu düşünmektedirler.

Alanyazın incelendiğinde, Deniz (2021) tarafından yapılan çalışmada görev yapan öğretmenlerin teknoloji alanında kendilerini yetkin gördükleri orana paralel olarak uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının da almış oldukları uzaktan eğitimin ÖMGY'den biri olan bilgi ve iletişim becerilerine sahip olmalarını etkilediği gibi meslek hayatlarında kullanabilecekleri uzaktan eğitime yönelik algılarının da etkilendiği sonucunu ortaya çıkarabilir denilebilir.

Mevcut çalışmada toplanan bu verilere göre öğretmen adaylarının pandemi sürecinde teknolojiyi tanınması ve kullanması bakımından oldukça önemlidir. Buna ek olarak mülakat verilerinde öğretmen adaylarının gösterdiği bireysel çabanın önemine dikkat çekilen bir veri elde edilmiştir. Bu veriye örnek olarak Ergün ve Kurnaz (2017) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının eğitimlerinin uzaktan eğitim ile gerçekleştirildiği durumlarda adayların bireysel öğrenme becerilerinin yüksek olmasının gerektiğine dikkat çektikleri gösterilebilir.

Öğretmen adaylarının ÖMGY'ne ulaşmalarına yönelik görüşlerinin demografik özellikleri ile sınıf düzeyleri de dâhil herhangi bir anlamlı farklılık görülmemektedir. Akademik eğitim sürecini kayıp gören ve kayıp görmeyen öğretmen adayları ÖMGY'ne ulaşamayacaklarını düşünmektedirler. Ayrıca öğretmen adaylarının kişisel performans ve başarılarına yönelik öz değerlendirmelerine yönelik görüşleri ile ÖMGY'ne ulaşabilmelerine yönelik görüşleri arasında bir ilişki görülmemiştir. Bu süreçte kendilerini olumlu değerlendirenlerde olumsuz değerlendirenlerde uzaktan eğitim ile ÖMGY'ne ulaşamayacağı görüşündedirler (Tablo16, s. 39). Yani kendilerini iyi olarak değerlendiriyor olsalar bile kayıp görmelerinin bir nedeni olarak kendilerine sunulan öğretim süreçlerinden aldıkları verime ve üniversitelerin sağladığı nitelikli eğitime bağlı olduğunu belirterek sorumluluğun sürece yüklendiği düşünülmektedir. Öğretmen adayları sürecin kayıp görülmesinde de ağırlıklı olarak öğretim süreçlerine sorumluluk yüklemişlerdi. Bura da öğretmen adaylarının sorumluluklarını genel olarak üniversitelere yükleme söz konusudur. Bu duruma yönelik görüşler

öğrenci tutumu ile verilmiş olabilir. Ayrıca süreci kayıp görmeyenlerin bile öğretmen yeterliklerine ulaşmada olumsuz görüşlerinin olmasının nedeni deneyimledikleri uzaktan eğitimde bir takım kazanımlarının olduğunu düşünseler bile bunun ÖMGY'ne ulaşmada yeterli olmadığını düşünüyor olmaları gösterilebilir. Akademisyenler ile yapılan mülakatlar sonrasında toplanan veriler ile öğretmen adaylarının ÖMGY'ne ulaşmada sorunların yaşadıklarını sonucunu desteklemiştir.

Uygulama süreçlerinin iyi olduğunu düşünenlerin çoğunluğu ve teorik derslerin verimliliğinin iyi olduğunu düşünenlerin çoğunluğu ÖMGY'ne ulaşabileceklerini düşünmektedirler. Teorik derslerin verimliliğinin kötü olduğunu düşünenler ise ÖMGY'ne ulaşamayacaklarını düşünmektedirler (Tablo 16, s. 39). Yani öğretmen adayları süreçte özellikle derslerin verimliliğinin kayıp olması hem sürecin kayıp olmasında hem de ÖMGY'ne ulaşmada etkili olduğunu ifade etmekte. Aynı zamanda teorik derslerin verimli olduğu görüşünün bildirilmesinde rağmen olumsuz düşünceleri uygulamalı derslerin verimsiz olmasının tüm sürece yönelik genel düşüncelerine etkisi olabilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen bulgu ve tartışmalardan varılan sonuçlara göre;

1. Uzaktan eğitim sürecinde kendilerine sunulan öğretim süreçlerini ve kişisel performanslarını iyi olarak değerlendiren görsel sanatlar öğretmeni adayları lisans eğitimi için yüz yüze eğitimi tercih etmişlerdir. Verilen cevaplarda süreci ve kendi performanslarını iyi değerlendiren öğretmen adaylarının yüz yüze eğitimi tercih etmiş olmalarının sebebi olarak alışılmış olan sisteme bağlı olmaları ve yeni eğitim yöntemlerine uzak olmalarından dolayı yanıtlarında çelişki olduğu sonucunu doğurmaktadır.
2. Görsel sanatlar öğretmeni adayları uzaktan eğitim sürecinde aldıkları eğitimin teorik dersler açısından verimini iyi olarak değerlendirirken uygulamalı dersler açısından kötü değerlendirmeleri ve akademik süreçlerini de kayıp olarak değerlendirmeleri alanlarının uygulama boyutunun bu eğitim yöntemine uygun olmadığından kayıplar yaşanabileceği sonucuna varılmaktadır.
3. Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının geçirmiş oldukları uzaktan eğitim süreçlerine yönelik yaptıkları değerlendirmeler sonucunda öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine hedeflenen düzeyde ulaşamadıklarının görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
4. Uzaktan eğitim sürecinde kendi performansını iyi değerlendiren öğretmen adaylarının çoğunluğunun süreçte ÖMGY'e ulaşamadıkları görüşünde olmaları eğitim öğretim sürecindeki sorunu kendi performanslarında görmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Tablo 17).
5. Akademisyenler ile yapılan görüşmelerin neticesinde, uzaktan eğitimin öğretmen adaylarının teknoloji bilgilerinin iyileşmesi ve teorik derslerinin uzaktan eğitimle işlenmesinin ekonomiklik sağladığı düşünüldüğünden olumlu yanlarının olduğunu düşünseler de öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ulaşım konusunda öğretmen adaylarının sorun yaşadıkları görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
6. Uzaktan eğitim sürecinde akademisyenlerin değerlendirme süreçlerinde bazı inisiyatiflerin kullanılmasından ve öğrenci çalışmalarına yönelik güvenirliliğin az olmasından dolayı objektif ve sağlıklı değerlendirmeler yapılamadığı sonucuna ulaşılmıştır.
7. Araştırmada sadece bir üniversitede de öğrenim gören öğretmen adaylarından alınan görüşlerle farklı üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin değerlendirmelerinin örtüşmesi yaşanan süreçlerin ortak olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu durum araştırmanın genellenebilirliğine işaret etmektedir.

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak gerek uygulama derslerinin uzaktan yürütülememesi gerek ÖMGY'e ulaşmada sorunlar yaşanılmasından dolayı görsel sanatlar öğretmeni yetiştirilirken uygulama alanları için yüz yüze eğitimin tercih edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak uzaktan eğitimin sağladığı kolaylıkların göz ardı edilmemesi gerektiği gibi görsel sanatlar öğretmeni yetiştirilirken hibrit eğitim olanaklarından fayda sağlanabilmesi ve hibrit eğitim için görsel sanat eğitimi camiası içinde bilinç oluşturulması sağlanmalıdır. COVID-19 pandemisi sonrası ülkemizde yaşanan deprem afeti sürecinde hibrit eğitime geçilmesi bu sürecin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler

1. Bu çalışma kapsamında ulaşılan öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde kayıplar olduğu açıktır. Ülkemizde diğer illerdeki mezunlarında göz önünde tutulup geleceğin öğretmenleri için mesleğe hazırlık kurslarının ve hizmet eğitimlerinin yapılması gerekmektedir.
2. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının eğitiminde teorik ve uygulama derslerinin ayrımı yapılarak hibrit eğitim uygulanabilirliğine yönelik farkındalık ve teknoloji alt yapı imkânlarının sağlanması gerekmektedir.
3. Uzaktan eğitimle yürütülen ve verim alınmadığı düşünülen uygulamalı dersler için en az kaybın yaşandığı çeşitli eğitim programları düzenlenip uygulanabilir.
4. Alanyazın tarandığında görsel sanatlar öğretmeni yetiştirmenin uzaktan eğitim çerçevesi içinde incelenen çalışmaların sayısının yeterli olmadığı düşünüldüğünden yapılacak olan çalışmalarda görsel sanatların uzaktan eğitim boyutunun konu olması alanyazına fayda sağlayabilir.
5. Çağımızın gerekliliklerinden biri olan teknolojiyi daha yakından tanıyıp uzaktan eğitime ön yargılarının kırılıp, eğitim süreçlerimize adapte edilmesine yönelik çalışmaların ve eğitimlerin sürdürülmesi başka öğrenme kayıplarının önüne geçilmesi için önemlidir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Mevcut çalışma Covid-19 süreci ile mecburi başlayan uzaktan eğitim deneyimlerinin sonucunda alınan verilere dayanmaktadır. 2 yıl süren bu uzaktan eğitim sürecinden sonra normal eğitime devam edilmiştir. Ancak 06.02.2023 tarihin Asrın Felaketi olarak adlandırılan deprem sonrası YÖK kararı ile tekrardan uzaktan eğitime dönmüştür. Gelecek araştırmalarda uzaktan eğitim hakkında deneyim sahibi olan öğrenci ve akademisyenlerin görüşlerinin arasındaki farklılıklar ve yaşanan kayıplar araştırılabilir.

2. Mevcut çalışmaya 2., 3., 4. Sınıflar, 2020 ve 2021 mezun grupları dahil edilmiştir. Yalnızca mezun gruplarından olan öğretmen adayları ile mülakatların gerçekleştirildiği çalışmalar yapılabilir.
3. Gelecek araştırmalarda, mevcut çalışmaya dâhil olan öğretmen adayları gibi uzaktan eğitim döneminde öğrenim gören öğretmen adaylarından göreve başlayanlar ile ne gibi mesleki yetersizlikler yaşadıkları hakkında görüşmeler yapılabilir.
4. Mevcut çalışmadan edinilen sonuçlara göre kayıp yaşanıldığı düşünülen genel yeterliklerin öğretmen adayları veya akademisyenler tarafından telafisinin sağlanabilirliği görüşleri hakkında çalışmalar yapılabilir.
5. Gelecek araştırmalarda, uzaktan eğitim ile öğrenim gören görsel sanatlar öğretmenlerinin görev yaptıkları eğitim öğretim süreci içerisinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanabilmeleri hakkında çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akden, G. (2021). *Covid-19 dönemi uzaktan eğitiminde kullanılan bilişim teknolojilerinin öğrenme verimliliğine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Aktaş Kuruçay, K. (2018). *Görsel sanat öğretmenlerinin ürün seçki dosyasına ilişkin öz-yeterlik inançlarının saptanması ve değerlendirme hakkındaki görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akyürek, M. İ. (2020), Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-9.
- Alakuş, A. O. (2003). İlköğretim çağındaki bireyler bakımından sanat eğitiminin gerekliliği. *E-sosder (Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi)*, 4, 1-9.
- Albez, C., Akan, D. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde ailelerin öğretici ebeveynlik becerilerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Birliği Dergisi*, 47(209), 467-496.
- Allen, J., Rowan, L., & Singh, P. (2020). Teaching and teacher education in the time of COVID-19. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 48(3), 233-236.
- Altinkurt, L. (2005). Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 125-136.
- Angoletto, R.,& Queiroz, V. C. (2020). COVID-19 and the challenges in education. *The Centro de Estudos Sociedade e Tecnologia(CEST)*, 5, 2.
- Aslan Altan, B. (2021). Uzaktan eğitimde yeni serüven: çevrimiçi öğretmenlik uygulamaları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 753-766.
- Ataş, E. B. (2023). *Öğretim elemanlarının covid-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitimlerine yönelik fenomenolojik bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atav, E., & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı (KPSS)’na ilişkin görüşleri [Özel sayı]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 01-13.
- Ayaydın, A. (2013). Güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği anabilim dallarının sorunları ve çözüm önerileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30 (30), 31-45.
- Baş, Ş. , Gül A. , Çopuroğlu, H. A. , Baş, M. & Ejderha, F. (2023). Uzaktan eğitimde görsel sanatlar derslerinin sanatsal yaratıcılık bağlamında değerlendirilmesi. *Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 7 (1), 94-107.
- Berg, B. L., & Howard L. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (H. Aydın, Çev.). Konya: Eğitim Yayınevi.

- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Braun, V., Clarke, V., & Terry, G. (2012). Thematic analysis. *APA handbook of research methods in psychology*, 2, 57-71.
- Buldu, M. (2014). Öğretmen yeterlik düzeyi değerlendirmesi ve mesleki gelişim eğitimleri planlaması üzerine bir öneri. *Milli Eğitim Dergisi*, 44 (204), 114-134.
- Buyurgan, S. & Demirel, İ. N. (2022). Uzaktan eğitim öğretim sürecinde sanat derslerine yönelik akademisyen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 585-620.
- Büyükkaragöz, S., Kesici, Ş. (1998). *Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı, 1998.
- Büyükoztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem.
- Çağlayan, E. (2021). Art and Design Education in the Times of the Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Turkey. *International Education Studies*, 14 (11), 43-53.
- Çardak, U. & Güler Ç. (2022). Uzaktan eğitim ve uzaktan öğretmen yetiştirme bağlamında akademisyen uygulama, görüş ve önerileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin Kuruluşunun 40. Yıl Dönümü Şubat Özel Sayısı, 323-353.
- Çepni, S. (2007). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çukadar, S. & Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4 (1), 31-42.
- Deniz, S. (2021). Öğretmenlere yönelik uzaktan eğitim tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Eken, Ö. , Tosun N. & Tuzcu Eken, D. (2020) Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, *Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 113-128.
- Ergün, E. & Kurnaz, F.B. (2017). Uzaktan eğitim yoluyla pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Eğitim Teknoloji Kuram ve Uygulama*, 7 (2), 1-17.
- Erim, G. (2021). Görsel sanatlar eğitiminin uzaktan uygulamalı dersleri. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 7 (2), 178-189.

- Erkuş, A. (2010). Psikometrik terimlerin Türkçe karşılıklarının anlamları ile yapılan işlemlerin uyumsuzluğu. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 1(2), 72-77.
- Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi*, 10 (2), 125-133.
- Ertürk, M. (2013). İlköğretim II. kademe görsel sanatlar eğitimi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3 (1), 78-94.
- Erzen, E. & Ceylan, M. (2020). COVID-19 Salgını ve uzaktan eğitim: uygulamadaki sorunlar. *Ekev Akademi Dergisi*, 84, 229-248.
- Fraenkel, J.R. ve Wallen, N.E. (2006). How to design and evaluate research in education (6. Bs.). New York: McGraw-Hill International Edition.
- Gökay, M. (2003). *Görsel sanat eğitiminin genel eğitim düzeyine etkisi, eğitime yeni bakışlar*, Ankara: Mikro Yayınları.
- Güven, S. & Uçar, M. (2021). Opinions of pre-service teachers on distance education and teaching practice course. *Journal Of Awareness*, 6(3), 165-183.
- Hancock, R.D. & Algozzine, B. (2006). Doing case study research. New York: Teachers College Press.
- Söylemez, N. H. (2020). The Evaluation of Some Studies on Distance Learning in Context of Covid 19. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (3), 625-642.
- İmamoğlu, H. V. & Siyimer İmamoğlu, F. (2020). Coronavirüs salgını ve uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmen görüşleri: şehit bülent yalçın spor lisesi ve şehit ertan yılmaz güzel sanatlar lisesi (Sinop) örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (4), 742-761.
- İnanç, E. T. İ., & Karaduman, B. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 635-656.
- İşman, A. (2011). Uzaktan eğitim (4. bs.) . Ankara: Pegem Akademi.
- Kaçan, A. & Gelen, İ. (2020). Türkiye’deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 6 (1), 1-21.
- Kalyoncu, R. & Süzen, H. N. (2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü resim-iş eğitimi anabilim dalı öğretmen aday öğrencilerinin “öğretmen yeterlikleri” üzerine görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 903-916.
- Kanbak, M. (2021). *Spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi spor yüksekokullarında okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin araştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Kilis.
- Kara, S. (2020). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve öğretmenlik öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 49-73.

- Katıtaş, S. (2019). Karma Yöntem Araştırmalarına Bütüncül Bir Bakış, *International Social Sciences Studies Journal*, 5(49): 6250-6260.
- Kavra, B. & Türel, Y. K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini ve yeterliklerini belirleme ölçeği geliştirme. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2 (2).
- Kavrat, B. & Türel, Y. K. (2013). Cevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini ve yeterliliklerini belirleme ölçeği geliştirme. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2 (2).
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim* (1. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 6(1), 47.
- MEB (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- MEB (2008). Görsel sanatlar öğretmeni özel alan yeterlikleri. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- MEB, (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, Ankara.
- MEB, (2018). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Mollaoğlu, S. & Keser, N. (2022). Görsel sanatlar eğitimi veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik özyeterlik ve yarar algısı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 333-340.
- Özsoy, V. (2003) *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Özsoy, V. (2022). *Görsel sanatlar öğretim programları ve öğretmen yeterlikleri* (1. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özsoy, V. (Ed.), (2020). *Kültürel ve eleştirel sorgulama olarak görsel sanatlar öğretimi* (1.bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztaş, S., & Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 6(2), 268-293.
- Pınar, M. A. & Dönel Akgül, G. (2021). Sanal ve geleneksel laboratuvar uygulamalarının 7. Sınıf öğrencilerinin kuvvet ve enerji ünitesiyle ilgili ders tutum ve motivasyonlarına etkisinin karşılaştırılması. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 13-25.

- Sanlık, F. (2023). *Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik öz-yeterlikleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Serin, H. (2018). Türk eğitim sistemi. İ. Erdoğan, Y. A. Mete ve H. Serin, *çağdaş eğitim bilimleri*. Ankara. Murat Yayınları.
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: ne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 273-296.
- Sweet, A. Stephen and Karen Grace-Martin, (2003). *Data Analysis with SPSS: A First Course in Applied Statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Şahin, M. (2021). Dünyada ve Türkiye’de yükseköğretimde uzaktan eğitimin tarihi ve gelişim süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 91-113.
- Şen, İ. (2019) *Arapça öğretmenlerinin mezuniyetleri bağlamında öğretmenlik yeterlikleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk sanatı* (9. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Taşkesen, S. & Bakırhan, A. (2021). Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde görsel sanatlar dersine ilişkin görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (65), 1249-1259.
- Tekin Karagöz, C. & Mamur, N. (2022). COVID-19 salgın sürecinde görsel sanatlar öğretimi: görsel sanatlar öğretmenlerinin deneyimleri üzerine bir durum çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 78-97.
- Telli Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Telli, H. (1990) “Türkiye’de Resim-iş Öğretimine Genel Bir Bakış” Ortaöğretim Kurumlarında Resim-iş Öğretimi ve Sorunları, *Türk Eğitim Derneği VIII: Öğretim Toplantısı*, 10-11 Mayıs, Ankara.
- Tonuç, İ. E. (2022). *Görsel iletişim tasarımı bölümü stüdyo derslerinin uzaktan eğitim modeli ile gerçekleştirilmesinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Turan, İ., Şimşek, Ü., & Aslan, H. (2015). Eğitim araştırmalarında likert ölçeği ve likert-tipi soruların kullanımı ve analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 186-203.
- Uçar, R. Ve Uçar İ. H. (2004). Japon eğitim sistemi üzerine bir inceleme: çeşitli açılardan Türk eğitim sistemi ile karşılaştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1).
- UNESCO. (2020). COVID-19 Educational Disruption and Response, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>, Erişim Tarihi: 07.07.2020.
- Visual Arts (2018). Visual arts. <https://canada.k12.tr/visual-arts-2/> adresinden erişilmiştir.

- Walshaw, M. (2004). Pre-service mathematics teaching in the context of schools: An exploration into the constitution of identity. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 7(1), 63–86.
- Wang, C., Cheng, Z., Yue, XG ve McAleer, M. (2020). Risk Management of Covid-19 by Universities in China. *Journal of Risk and Financial Management*, 13, 36-42.
- Weber, D. (2022). The visual art education mediated by technologies: situations and teaching strategies in the midst of the COVID-19 pandemic. *International Symposium on Computers in Education*.
- WHO (2020, 11 Mart). WHO Director-General’s opening remarks at the media briefing on COVID-19. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> adresinden erişilmiştir.
- Yavuz, M., Kayalı B., Balat, Ş. & Karaman, S. (2020). Salgın sürecinde Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarının acil uzaktan öğretim uygulamalarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim, 129-154.
- Yılmaz, K., & Arık, R. S. (2019). Eğitimde araştırma yöntemleri. *Ankara: Pegem Akademi*.
- Yurdakal, İ. H. & Susar Kırmızı, F. (2021). COVID- 19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11 (2), 290-302.
- Yücedağ, A. (1993). Anket geliştirilmesi ve uygulanması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 26 (2), 443-454.
- Yüksel, G. & Babacan, E. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması deneyimi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 64, 319-349.

8. EKLER

Ek 1. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ UZAKTAN EĞİTİM SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

Yürütmekte olduğum yüksek lisans tez araştırmamda; görsel sanatlar öğretmeni adaylarının COVID-19 nedeniyle aldıkları uzaktan eğitimi, mesleki yeterliliklere ulaşma açısından değerlendirilmeyi amaçlamaktayım. Araştırma için geliştirilen bu ankette de siz değerli görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görüşlerine ihtiyacımız bulunmaktadır.

Araştırmada katılımcıların kişisel bilgileri (adı, okul numarası vs.) sorulmamaktadır ve verdiğiniz yanıtlar araştırma dışında farklı amaç ya da kişilerce kullanılmayacaktır. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Bu nedenle faydalı olabilmek adına, cevaplarınızı lütfen tarafsız ve açık şekilde belirtiniz.

Anket sorularını COVID-19 sürecince geçirdiğiniz uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerinizi göz önünde bulundurarak yanıtlayınız.

Gerek gördüğünüz durumlarda araştırmacılarla iletişime geçebilirsiniz.

Teşekkürler.

Yüksek Lisans Öğrencisi
Trabzon Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tez Danışmanı
Trabzon Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi

Yukarıda belirtilen hususları okudum ve ankete katılmayı kabul ediyorum. ☐

1. BÖLÜM

- 1- Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
- 2- Sınıfınız : () 1. () 2. () 3. () 4.
- 3- COVID-19 pandemisinin daha öncesinde de uzaktan eğitim yoluyla herhangi bir ders ya da eğitim alma deneyiminiz oldu mu (açık lise vb.)?
() Evet () Hayır
- 4- COVID-19 pandemisi süreci içerisinde uzaktan eğitime yönelik bilgi ve becerilerinizi geliştirmek için herhangi bir eğitim, seminer, ders ya da kurs aldınız mı?
() Evet () Hayır
- 5- Uzaktan eğitimde derslere çoğunlukla hangi araç ya da araçları kullanarak katılım sağladınız? (Birden fazla işaretleme yapılabilir.)
() Tablet () Akıllı telefon () Masaüstü ya da dizüstü bilgisayar
- 6- Uzaktan eğitim sürecine çoğunlukla nasıl katılım sağladınız?
() Senkron(Canlı-çevrimi) () Asenkron (Kayıtlı ders, çevrimdışı)

Ek 1'in devamı

2.BÖLÜM

1.-Uzaktan eğitim sürecinde genel olarak gösterdiğiniz kişisel performansınıza ve başarıınıza yönelik öz değerlendirmeniz nedir?

- ☐ Çok iyi
☐ İyi
☐ Kararsızım
☐ Kötü
☐ Çok kötü

2.Uzaktan eğitimde sizlere sunulan öğretim süreçlerini genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

- ☐ Çok iyi
☐ İyi
☐ Kararsızım
☐ Kötü
☐ Çok kötü

3.Uzaktan eğitimde yürütülen ölçme ve değerlendirme süreçlerinin amacına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

4.Uzaktan eğitimle aldığınız uygulama derslerini verimlilik açısından nasıl değerlendirirsiniz?

- ☐ Çok iyi
☐ İyi
☐ Kararsızım
☐ Kötü
☐ Çok kötü

5.Uzaktan eğitimle aldığınız teorik dersleri verimlilik açısından nasıl değerlendirirsiniz?

- ☐ Çok iyi
☐ İyi
☐ Kararsızım
☐ Kötü
☐ Çok kötü

6. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerine ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

7. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının görsel sanatlar eğitimi ve öğretimi için gerekli olan bilgi ve becerileri kazanabildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

8.Uzaktan yürütülen öğretmenlik uygulaması (staj) dersi ile öğretmen adaylarının yeterli deneyime ve başarıya ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

9.Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisine yeterli düzeyde ulaşabildiklerini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

10.Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğretmenlik mevzuatına uygun davranabileceklerini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

11.Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlayabildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

12.Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında etkili bir öğrenme ortamı hazırlayabildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

Ek 1'in devamı

13. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerini etkin bir şekilde yönetebileceğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

14. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrenme ve öğretme süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanabileceğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

15. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında ölçme ve değerlendirme süreçlerini amacına uygun yürütebileceğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

16. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında öğrencilerinin gelişimini destekleyici tutum ve davranışları sergileyebileceğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

17. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki hayatlarında gerekli olan etkili iletişim ve iş birliği becerilerine ulaşabildiklerini düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

18. Sizde Resim İş Öğretmenliği lisans eğitimi için aşağıdaki eğitim yöntemlerinden hangisi daha uygundur?

- ☐ Yüz yüze eğitim
☐ Uzaktan eğitim
☐ Hibrit/Karma eğitim

19. Uzaktan eğitimle aldığınız akademik eğitim sürecini bir öğretmen adayı olarak değerlendirdiğinizde sizin için bir kayıp oluşturduğunu düşünüyor musunuz?

- ☐ Kesinlikle düşünüyorum
☐ Düşünüyorum
☐ Kararsızım
☐ Düşünmüyorum
☐ Kesinlikle düşünmüyorum

20. Uzaktan eğitim sürecinde almış olduğunuz derslere katılım durumunuz nedir?

- ☐ Bazen
☐ Çoğunlukla aktif
☐ Sadece sınavlara girdim

Katıldığınız için teşekkürler.

Ek 2. Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Akademisyen Görüşme Formu

NO:

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENİ ADAYLARININ UZAKTAN EĞİTİM SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRMESİNE YÖNELİK AKADEMİSYEN GÖRÜŞME SORULARI

Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmeni adaylarının COVID-19 nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde aldıkları eğitimi, mesleki yeterliklere ulaşma açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma için planlanan bu görüşmede de siz değerli akademisyenlerin uzaktan eğitim süresine yönelik aşağıda belirtilen hususlarda görüşlerinize ihtiyacımız bulunmaktadır. Kabul edersiniz görüşme sırasında ses kaydı gerekli olursa video kaydı alınacaktır. Tüm kayıtlar ve elde edilen veriler araştırma amacı dışında kullanılmayacak ve araştırmacı dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Dileğiniz an görüşmeyi sonlandırabilirsiniz.

Gerek gördüğünüz durumlarda araştırmacılarla iletişime geçebilirsiniz.

Araştırmacı: Trabzon Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Yukarıda belirtilen hususları okudum ve ses kaydı altında görüşmeye katılmayı kabul ediyorum.

Kişisel Bilgi Formu:

1. Görev yeriniz?
2. Mesleki deneyiminiz?
3. Unvanınız nedir?
4. Şuan da idari bir göreviniz var mı, varsa belirtiniz?
5. Uzaktan eğitim sürecinde yürüttüğünüz dersler hangi derslerdi ?

Görüşme Soruları:

6. Uzaktan eğitim sürecinde genel olarak görsel sanatlar öğretmeni adaylarının gösterdiği performans ve başarılarını nasıl değerlendirirsiniz?

Sizce bu duruma etki eden nedenler nelerdir? Teknolojiye ulaşım, teknolojik beceri, sunulan eğitim öğretim şartları vs.

Uygulama ve teorik dersler açısından nasıldı?

7. Üniversitelerde özelde resim iş öğretmenliği bölümlerinde, sunulan uzaktan eğitim öğretim sistemleri ve şartlarını nasıl değerlendirirsiniz?

Bu durumun öğrenci başarısı ve performanslarına etkileri nasıl oldu ya da oluyor?

8. Uzaktan eğitimde, resim iş öğretmenliği bölümlerinde gerçekleştirilen ölçme değerlendirme süreçlerini nasıl değerlendirirsiniz?

Ek 2'nin devamı

NO:

9. Uzaktan yürütülen lisans dersleri ile görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik yeterliklerine ulaşabildiğini düşünüyor musunuz? Neden?

Öğretmen yeterlikleri alanları; alan bilgisi, mevzuatına uygun davranabilme, eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlayabilme, ortamı hazırlayabilme, yönetebilme, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanabilme, ölçme ve değerlendirme süreçlerini yürütebilme, uygun tutum ve davranışlar gösterme, etkili iletişim ve işbirliği becerileri.

Resim iş öğretmenliği bölümlerinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik yeterlikleri alanlarından herhangi birine katkısı olmuş olabilir mi? Nasıl?

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik yeterliklerine ulaşabilme noktasındaki kayıplar telaflı edilebilir mi, nasıl?

10. Sizce Resim İş Öğretmenliği lisans eğitimi için; yüz yüze, uzaktan ve hibrit eğitim yöntemlerinden hangisi daha uygundur? Neden?

Teşekkürler

Ek 3. Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-000-872
Konu : Etik Kurul Belgesi

22.10.2021

Sayın
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek : Tutanak (2 sayfa)

Ek 3'ün devamı

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-99699167-044-2100004236

26.11.2021

Konu : Bilimsel Araştırma İzni

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Fırat Üniversitesi Rektörlüğünün (Genel Sekreterlik) 24.11.2021 tarihli ve 11611387-044.01.01-E.113190 sayılı yazısı.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi []'ün bilimsel araştırma izniyle ilgili gelen ilgi'de kayıtlı yazı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

[]

Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: İlgi Yazı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: UF79CFF

Belge Takip Adresi: <http://ubys.trabzon.edu.tr/ERMS/RecordConfirmationPage/index>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Sağkılı Mah. Adnan Kahraman Bulvarı, 61335 – Akçaabat-

Trabzon / TÜRKİYE

Telefon No:

e-Posta:

Kapı Adresi: trabzonuniversitesi@btl.kap.tr

Faks No:

İnternet Adresi:

Bilgi için :

[]

Telefon No:

Ek 3'ün devamı

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-11611387-044-113190

24.11.2021

Konu : Bilimsel Araştırma İzni

TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Soğutlu Mah. Adnan Kahveci Bulvarı 61335 □ Akçaabat-Trabzon

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi 'ün, Dr. Öğr. Üyesi danışmanlığında hazırlamakta olduğu tezi kapsamında; Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Bölümü öğrencileriyle çalışma yapma isteği, Rektörlüğümüzce uygun görülmüş olup konuya ilişkin gerekli duyuru yapılmıştır.

Bilgileriniz ile gereğini arz ederim.

Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSUL8HHM5K Pin Kodu :64372

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd/cK=5392&eD=BSUL8HHM5K&eS=113190>

Adres: Firat Üniversitesi Rektörlüğü 23119 ELAZIK/TÜRKİYE
Telefon:0 (424) 237 00 00 Faks:0 (424) 0
Elektronik Adı: <http://www.firat.edu.tr>

Belge için:
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Tel No: Dahili: 8163

Ek 3'ün devamı

T. C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURULU ONAY FORMU

TARİH	21.10.2021
SAYI	2021-10/2.17
YER	Çevrimiçi
KATILIMCILAR	Başkan Üye Üye Üye Üye Üye
ARAŞTIRMA ÖNERİSİNİN İÇERİĞİNE YÖNELİK BİLGİLER	
Araştırmancın Adı	Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Açısından Değerlendirilmesi
Araştırmancın Türü	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Doktora Tezi ☐ Bilimsel Araştırma (makale vb.)
Araştırmada Görev Alan Kişiler	Dr. Öğr. Üyesi
Öğrencinin İletişim Bilgileri	
Araştırmancın Amacı	Bu yüksek lisans tez araştırmasında COVID-19 pandemi süresince, görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan yürütülen eğitim süreçlerinin öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.
Araştırmancın Gerekçesi	Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim süresince gerek uygulama gerek teorik alanda aldıkları eğitimin mesleki genel bilgi ve becerilere ulaşma konusunda kayıplara yol açıp açmadığı belirlenmesi ve değerlendirilmesi yapılmalıdır. Araştırma kapsamında öğretmen adaylarının ve farklı bölgelerde görev yapan 5 uzman kişinin görüşleri doğrultusunda yapılan çalışma sonucuna göre varsa yaşanan kayıplara yönelik durum değerlendirilmesi yapıp problem alanlarına yönelik önerilerde bulunulmalıdır.
Araştırmancın Yöntem ve Örneklemi	Araştırmancın karma (nicel-nitel) yöntem araştırması, eş zamanlı karma araştırma desenle yürütülmesi planlanmaktadır. Araştırmancın çalışma evreni Fırat Üniversitesi olarak belirlenmiştir. Araştırmancın nicel kısmı için örneklemeye gidilmeden Fırat Üniversitesine bağlı eğitim fakültesinde pandemi süresince öğrenim gören yaklaşık 150 öğretmen adayının tümüne ulaşılarak geliştirilecek görüş anketi ile veriler toplanması planlanmaktadır. Nitel kısım için amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilecek Türkiye'nin farklı üniversitelerinde görev yapan 5 alan uzmanından görüşme yöntemiyle amaca yönelik derinlemesine nitel veriler elde edilmesi planlanmaktadır. Nicel verilerin betimsel istatistikleri ve bazı değişkenlerle yönelik istatistiki hesaplamalar yapılacaktır. Nitel veriler için de tematik analiz yöntemi kullanılacaktır. Her iki veri grubundan elde edilen bulgular aynı başlık altında birlikte tartışılarak amaca uygun varılan sonuçlar ve bu doğrultuda öneriler sunulacaktır.
Araştırmada Kullanılacak Veri Toplama Araçları	Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan 'Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Anketi' adlı anket geliştirilmiştir. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım kişisel bilgi formu ikinci kısmı öğretmen adaylarının geçirdikleri uzaktan eğitim süreçlerine yönelik hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Mülakat: Araştırmacı tarafından yarı-yapılandırılmış formda hazırlanmış olup toplam 24 soru olarak hazırlanmıştır. Bu sorular literatür taraması yapılarak ve Milli Eğitim Bakanlığının

Ek 3^ün devamı

	yayımlamış olduğu öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri kılavuzundaki maddelerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Bu veri toplama araçlarının geliştirilme süreci devam ettirilmekle beraber alan uzmanlarından, ölçme değerlendirme uzmanlarından ve Türkçe dil uzmanlarından görüş alınarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sağlanacaktır. Trabzon Üniversitesinde araştırmanın pilot uygulaması yapılacaktır.
Kullanılacak biyolojik, eğitimsel, psikolojik, teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet	Yapılacak olan tez çalışmasında, görüş ve önerilerde bulunan öğretmen adayları ve akademisyenlerin veri toplama araçlarına yönelik verdikleri tüm bilgiler yansız olarak çalışmaya dâhil edilecektir. Hazırlanan anket ve görüşme formu katılımcılara gönüllülük esasında katılımcılardan izin alınarak uygulanacaktır.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından incelenen ve yukarıda detayları verilen araştırma önerisine yönelik Kurul Kararı aşağıda sunulmuştur.

Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmuştur.	☒
Araştırma önerisinin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. *	☐
Araştırma önerisi etik açıdan uygun bulunmamıştır.*	☐

*: Gerekçe

GEREKÇE:

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

**** yılında ***** doğdu. 2009 yılında Elazığ il YİÖO'yu 2015 yılında Elazığ ili Gazi Anadolu Lisesi'ni, 2019 yılında Universty Rzeszow'da Erasmus öğrenci değişim programını ve 2020 yılında Fırat Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümünü tamamladı. 2020 yılında Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalında Tezli Yüksek Lisans Programı'na başladı. Bu süre içerisinde çeşitli konferans ve sergilere katılım gösterip akademik çalışmalarına ve eğitimine devam etmektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****

Tel : *****